

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **filologia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu

Data przeprowadzenia wizytacji: **19-20 stycznia 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	15
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	27
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	36
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	38
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	42
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	45
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	47
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	49
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	53
Zalecenia	56
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	57
6. Załączniki:	58
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	58

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Beata Mikołajczyk, ekspert PKA
2. dr Agata Krzemińska-Adamek, ekspert PKA
3. Beata Opala, członek PKA
4. Agnieszka Kubacka, ekspert PKA z grona studentów
5. Grzegorz Kołodziej, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena programowa na kierunku filologia prowadzonym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu (dalej również: PWSZ, PWSZ w Raciborzu) odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (dalej również: PKA) w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2021/2022. W związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania, wizytacja przeprowadzona została przez zespół oceniający w formie zdalnej, bez obecności członków zespołu oceniającego w uczelni (wizytacja zdalna). Bieżąca ocena stanowi czwartą ocenę programową tego kierunku studiów. Poprzednia ocena wizytowanego kierunku, przeprowadzona w roku akademickim 2015/2016, miała charakter powtórnej oceny programowej i koncentrowała się wokół oceny skuteczności działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w odpowiedzi na zarzuty wymienione w Uchwale nr 551/2014 Prezydium PKA z dnia 4 września 2014 r. stanowiące uzasadnienie wydania oceny warunkowej wizytowanego kierunku. Ocena powtórna, o której mowa zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą zdalnej oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny, raport zespołu oceniającego został zaś opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac egzaminacyjnych/etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, a także spotkań zdalnych przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami, w tym nauczycielami akademickimi, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	filologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	dyscyplina wiodąca: językoznawstwo - 80% Pozostałe dyscypliny: literaturoznawstwo - 13% nauki o kulturze i religii - 7%.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów i 180 pkt ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	600 h/24ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	specjalności: 1) kształcenie biznesowe: komunikacja w biznesie, 2) kształcenie translatorskie: przekład specjalistyczny, 3) kształcenie z dodatkowym językiem obcym 4) kształcenie pedagogiczne	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	167	---
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1915	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	107,2	---
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	146	---
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	114	---

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku filologia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu zakłada przygotowanie studentów do podjęcia pracy w firmach, w których kluczową umiejętnością jest biegłe posługiwanie się językami obcymi. Uczelnia informuje, że absolwenci kierunku będą gotowi do wykonywania zadań zawodowych związanych z kontaktami z klientami zagranicznymi oraz w środowisku wielokulturowym. Ponadto, kształcenie na kierunku, w założeniu Uczelni, umożliwi podjęcie pracy w charakterze nauczyciela języków obcych. W koncepcji kształcenia podano, że na kierunku oferuje się kształcenie na trzech specjalnościach związanych z językami: angielskim, niemieckim i czeskim.

Tak ogólnie sformułowana koncepcja kształcenia na kierunku praktycznym, zakładająca przygotowanie studentów do pełnienia ról zawodowych związanych z biegłą znajomością języka obcego, jest zgodna z misją Uczelni, która stawia sobie za cel kształcenie kadr będących w stanie sprostać wyzwaniom nowoczesnej gospodarki, a także służyć rozwojowi regionu poprzez oferowanie wysokiej jakości usług edukacyjnych.

Należy jednocześnie wskazać, iż Uczelnia uzasadnia w programie studiów (dla cyklu 2021-2024) związek między koncepcją kształcenia a misją uczelni w sposób bardzo ogólnikowy, o czym świadczy chociażby stwierdzenie, że „proces kształcenia ukierunkowany jest na umożliwienie absolwentowi zdobycia niezbędnej wiedzy, szerokich możliwości i kompetencji społecznych”, co zapewnić ma m. in. elastyczność w dostosowywaniu się do rynku pracy najbliższego regionu”. Nie jest jednak jasne, do jakiej niezbędnej wiedzy i szerokich kompetencji społecznych jest to odwołanie. Ponadto, należy stwierdzić, że tak wyrażony cel kształcenia jest mało wyrazisty i niespecyficzny dla kierunku filologia, ponieważ tego typu zakładana wiedza i umiejętności osiągnane są przez absolwentów większości kierunków humanistycznych.

Zgodnie z sylwetką absolwenta przedstawioną w programie studiów, kształcenie językowe na kierunku odbywa się na dwóch poziomach: komunikatywnym (wobec którego uczelnia używa nazwy: filologia angielska i germańska) oraz podstawowym (nazywany po prostu: językiem angielskim, językiem niemieckim i językiem czeskim). Koncepcja kształcenia językowego w odniesieniu do różnych języków oraz wyżej wymienionych poziomów nie została jednak sformułowana precyzyjnie. W związku z tym nie ma jasności, jak kształcenie to będzie przebiegało w zależności od wybranej przez studenta ścieżki i jaki ostatecznie poziom językowy zostanie przez absolwentów osiągnięty. Po pierwsze, przedstawione w programie studiów sylwetki absolwentów studiów na obu poziomach są tożsame, a różnią się wyłącznie sformułowaniem odnoszącym się do nakładu pracy studenta koniecznego do osiągnięcia zakładanego dla języka specjalności języka obcego poziomu biegłości C1 według ESOKJ („Absolwent osiągnął dobrą znajomość języka angielskiego/niemieckiego w zakresie sprawności receptywnych i produktywnych na poziomie biegłości C1” i „Absolwent dzięki intensywnej nauce osiągnął dobrą znajomość języka angielskiego/niemieckiego/czeskiego w zakresie sprawności receptywnych i produktywnych na poziomie biegłości C1”). Warto podkreślić, że ten zwiększony nakład pracy nie jest odzwierciedlony w liczbie punktów ECTS przypisanej do zajęć z zakresu praktycznej nauki języka dla każdego z poziomów. Ponadto, Uczelnia podaje sprzeczne informacje w odniesieniu do zakładanego

poziomu biegłości językowej w języku studiów. O ile w programie studiów oraz notatce dotyczącej poziomu językowego absolwentów stwierdzono, że studenci obu poziomów osiągają na koniec poziom biegłości C1, o tyle podczas spotkania w trakcie wizytacji Uczelnia przyznała, że kształcenie językowe w przypadku języka angielskiego i języka niemieckiego (tzw. 'poziom podstawowy') prowadzi do osiągnięcia poziomu B2. Potwierdzają to też informacje zawarte w sylabusach zajęć z zakresu praktycznej nauki języka. W związku z powyższym, stwierdzić należy, że Uczelnia prowadzi w praktyce kształcenie na różnych kierunkach (tj. na dwóch filologiach: angielskiej i niemieckiej i trzech kierunkach kształcących umiejętności językowe), które nie prowadzą do osiągnięcia tych samych celów językowych, mimo wspólnej nazwy filologia. To rozróżnienie jest także mocno zakorzenione w świadomości nauczycieli akademickich, którzy identyfikują się z poszczególnymi filologiami oraz w życiu codziennym uczelni (obsługa studentów prowadzona jest z podziałem na poszczególne filologie).

W ramach kierunku oferowane są cztery specjalności (w raporcie samooceny nazywane są one wymiennie specjalnościami i specjalizacjami): kształcenie biznesowe: komunikacja w biznesie, kształcenie translatorskie: przekład specjalistyczny, kształcenie z dodatkowym językiem obcym oraz kształcenie pedagogiczne. W koncepcji kształcenia nie sprecyzowano jednak wystarczająco jasno katalogu zawodów, do których specjalności te przygotowują studentów. O ile w przypadku specjalności pedagogicznej i specjalności translatorskiej przyszłe zawody są oczywiste (nauczyciela i tłumacza), o tyle w przypadku pozostałych dwóch specjalności takiej jasności nie ma. Kształcenie biznesowe może bowiem dostarczać handlowców świetnie odnajdujących się na rynkach międzynarodowych, jak również może przygotowywać studentów do pełnienia roli tłumaczy w firmach o różnym profilu. Uczelnia nigdzie jednak nie sprecyzowała o jaki typ pracy zawodowej w przypadku tej specjalności chodzi. Podobnie przedstawia się sytuacja specjalności: kształcenie z dodatkowym językiem obcym. Uczelnia nie podała żadnych informacji o zawodach, do wykonywania których miałaby ona przygotowywać studentów. Ścieżka ta polegająca na kształceniu w zakresie dwóch języków obcych w oczywisty sposób nakłada się na pozostałe. Jak podaje Uczelnia w raporcie samooceny, studenci tej specjalności „poznają również elementy języka specjalistycznego, wykorzystywanego w świecie biznesu oraz z praktycznymi aspektami przekładoznawstwa.” Potwierdza to opinię o niespecyficzności tej specjalizacji. Wobec powyższego, jej prowadzenie jest niezasadne, z czym przedstawiciele Uczelni zgodzili się podczas wizytacji. Przedstawiona przez Uczelnię generyczna koncepcja kształcenia, w której nie precyzuje się w sposób odpowiedni katalogu zawodów, do wykonywania których przygotowywać ma kierunek, rzutuje na prawidłowe zdefiniowanie celów kształcenia, które stają się niejasne i nieswoiste.

Niejasna pozostaje także koncepcja kształcenia nauczycielskiego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, pełne - tj. merytoryczne, psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne – przygotowanie i uprawnienia do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu (w tym przypadku – nauczyciela języka obcego) student uzyskuje dopiero po ukończeniu studiów drugiego stopnia i otrzymaniu tytułu zawodowego magistra i osiągnięciu wszystkich efektów uczenia się zdefiniowanych w standardzie. Uczelnia na kierunku filologia kształci wyłącznie na studiach licencjackich. W przedstawionej w raporcie samooceny koncepcji kształcenia błędnie zatem założono, że „absolwenci kierunku filologia uzyskują przygotowanie pedagogiczne i są merytorycznie przygotowani do nauczania języka obcego zarówno szkołach państwowych, jak i w prywatnych ośrodkach szkoleniowych”. Podobne informacje otrzymują kandydaci na studia w opisie kierunku na

stronie internetowej PWSZ w Raciborzu (dostęp 18.01.2021) co mylnie sugeruje, że zyskają oni uprawnienia do wykonywania tego zawodu już po ukończeniu studiów I stopnia. Uczelnia nie wskazuje także studentom specjalności nauczycielskiej w jakim zakresie ich przygotowanie do zawodu nauczyciela realizowane jest podczas studiów licencjackich na kierunku filologia, a w jakim stopniu powinno być uzupełnione na studiach magisterskich. Nie wskazuje również na jakich uczelniach będzie to możliwe.

Kierunek przyporządkowano do trzech dyscyplin. Dyscypliną wiodącą jest językoznawstwo, któremu przypisano 80% punktów ECTS, przy czym, jak podano w raporcie samooceny, jest to wartość uśredniona, ponieważ liczba punktów ECTS, które zostały przyporządkowane do tej dyscypliny zależna jest od wybranego modułu specjalnościowego i seminarium, i waha się od 105 do 135 punktów. Pozostałe dwie dyscypliny to literaturoznawstwo (13% ECTS) i nauki o kulturze i religii (7% ECTS). O ile przyporządkowanie do tych dyscyplin nie budzi zastrzeżeń, ponieważ w sposób naturalny tworzą one teoretyczne podstawy filologii, ich udział procentowy jest nieprawidłowy, co wynika z błędnego identyfikowania zdobywanych przez studentów kompetencji językowych w zakresie czytania, pisanie lub mówienia z kompetencjami w dyscyplinie językoznawstwo. Ponadto, należy podkreślić, iż w koncepcji kształcenia dla kierunku nie odniesiono się w żaden sposób, oprócz podania procentowego udziału dyscyplin, do roli tych dyscyplin w kształceniu filologicznym, a także nie uwypuklono wiodącej roli językoznawstwa.

Z uwagi na niespecyficzną i brak wystarczająco jasno sprecyzowanego katalogu zawodów, do podjęcia których przygotowani są absolwenci realizujący specjalizację komunikacja w biznesie i specjalizację z dodatkowym językiem obcym, należy stwierdzić, iż koncepcja kształcenia nie uwzględnia postępu w obszarach działalności zawodowej.

Koncepcja kształcenia w ogólny sposób odnosi się do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, tj. podkreśla się w niej, że „sytuacja społeczna i gospodarcza kraju, regionu, powiatu, miasta, pojawianie się nowych potrzeb edukacyjnych, aktualnych rozwiązań prawnych stanowi bodziec do ciągłego doskonalenia jakości kształcenia oraz oferty edukacyjnej w postaci kolejnych specjalności studiów na kierunku filologia. Koncepcja i cele kształcenia nie precyzują jednak jak kształcenie na poszczególnych specjalizacjach zorientowane jest na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego.

Interesariusze wewnętrzni, w tym przede wszystkim nauczyciele akademicki i w mniejszym stopniu studenci, wchodzący w skład Instytutowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, mają wpływ na kształt koncepcji kształcenia. Ogół studentów pośrednio wpływa na kształt programu studiów poprzez ocenianie poszczególnych zajęć w ankietach. Interesariusze zewnętrzni wyrażają swoje opinie na temat programu studiów i jego możliwych modyfikacji podczas spotkań lub na piśmie (Uczelnia przedstawiła cztery takie opinie). Nie przedstawiono jednak konkretnych wniosków płynących z opiniowania koncepcji kształcenia i programu studiów czy przykładów rekomendacji interesariuszy, które zostały uwzględnione przy tworzeniu koncepcji kształcenia.

Koncepcja kształcenia nie uwzględnia nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Techniki te wykorzystywane były tylko w związku z sytuacją epidemiczną i Uczelnia w razie konieczności przygotowana jest do prowadzenia zajęć z ich wykorzystaniem.

Efekty uczenia się dla kierunku filologia są częściowo zgodne z koncepcją i celami uczenia się sformułowanymi dla kierunku. Odzwierciedlają one bowiem mało specyficzne i nieprecyzyjne cele kształcenia, a także nieokreślony w sposób klarowny katalog zawodów, do wykonywania których mają przygotowywać te studia. Efekty uczenia się zakładają zdobywanie przez studentów wiedzy

i umiejętności zorientowanych na zastosowania praktyczne w działalności zawodowej filologa bądź filologa specjalisty, nie informując konkretnie, o jakie zadania zawodowe może chodzić. Kilka efektów (np. K_W06, K_W13) odwołuje się do wiedzy wykorzystywanej przez przedstawicieli „w/w zawodów”, nie jest jednak jasne, o jakie zawody chodzi, ponieważ nie zostały one podane, lub podane są w sposób niejednoznaczny w sformułowanych wyżej efektach. Niektóre efekty uczenia się (np. K_W09) odnoszą się tylko i wyłącznie do praktycznych zadań wykonywanych w zawodzie nauczyciela. Efekty te powinny więc zostać osiągnięte poprzez wszystkich studentów kierunku niezależnie od wybranej specjalizacji, co nie jest zgodne z założeniami przedstawionymi w koncepcji kształcenia, a także stanem faktycznym. Co więcej, niektóre efekty sugerują wyraźnie, że wszyscy studenci kierunku powinni osiągnąć wiedzę specyficzną dla każdej specjalizacji. Przykładem jest efekt K_W12, w którym czytamy, że „student zna i rozumie fakty o strukturze i funkcjach systemu edukacji, które są istotne w wykonywaniu zawodu nauczyciela; jak również: celach, podstawach prawnych organizacji i funkcjonowaniu różnych instytucji związanych z wybraną dziedziną filologii (nieodzownych w zawodzie filologa-specjalisty i/lub tłumacza)”. Ponadto, niektóre efekty (np. K_W15) odnoszą się do kontekstów zawodowych, które w koncepcji kształcenia nie zostały wymienione (praca w instytucjach medialnych, turystycznych i wydawniczych).

O ile efekty uczenia się dla kierunku odnoszą się (choć nie do końca prawidłowo, jak zostało wyjaśnione powyżej) do zastosowania wiedzy w sferach działalności zawodowej, efekty sformułowane dla poszczególnych zajęć nie są w pełni zgodne z profilem praktycznym. Na przykład, w przypadku zajęć *praktyczne aspekty językoznawstwa* (filologia angielska), gdzie można byłoby oczekiwać jasnych odniesień do zastosowania językoznawstwa w kontekstach profesjonalnych, żaden z efektów nie wiąże się z wykorzystaniem wiedzy w tym właśnie zakresie. Efekty dla tych zajęć to m. in. „ma uporządkowaną wiedzę na temat języka i komunikacji, jego kategorii, poziomów analizy i opisu zorientowaną na zastosowanie praktyczne w badaniach językoznawczych” (wiedza) czy „potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania zjawisk językowych” (umiejętności). W przypadku tego drugiego efektu brak odniesienia do sfery działalności zawodowej jest o tyle rażący, że powiązany jest on z efektem kierunkowym, w którym o takiej działalności jest mowa (K_U03: potrafi wykorzystywać pojęcia teoretyczne w celu analizowania utworów literackich i zjawisk językowych w wybranej przez siebie profesji). Podobnie, w przypadku zajęć *historia literatury obszaru językowego* (filologia angielska) żaden z efektów nie wykazuje powiązania z praktycznym profilem kierunku. Przykładami efektów wymienionych w tej karcie kursu są: „student w zaawansowanym stopniu zna i rozumie miejsce filologii angielskiej w systemie nauk, jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej oraz jej interdyscyplinarnym charakterze” (wiedza) czy „Student potrafi ocenić przydatność typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z literaturoznawstwem i analizą dzieł angielskojęzycznej literatury w planowaniu pracy indywidualnej oraz w zespole” (umiejętności). Efekty dla zajęć w modułach wybieralnych (D) są w większości sformułowane w taki sposób, że zawierają odniesienia do zawodowego profilu kierunku, jednak i tutaj znaleźć można zajęcia, w przypadku których te odniesienia nie występują, albo są bardzo słabe (np. *analiza przekładu, język niemiecki, specjalizacja tłumaczeniowa*).

Efekty uczenia się nie są w pełni zgodne z charakterystykami drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia. O ile niektóre efekty uczenia się dla kierunku na poziomie wiedzy zostały sformułowane prawidłowo (efekty K_W01-K_W05), pozostałe efekty odnoszące się do charakterystyki o kodzie WG (czyli efekty K_W06-K_W12, które sformułowane zostały przy użyciu słów „zna” oraz „zna i rozumie”) nie określają głębi, czyli

zaawansowanego stopnia znajomości faktów, obiektów i zjawisk oraz dotyczących ich metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi. Ponadto, w efektach na poziomie umiejętności, powiązanych z charakterystyką o kodzie UW (efekty K_U01-K_U03) brak jest prawidłowego odniesienia do stopnia złożoności wykonywanych zdań, mimo, że charakterystyka ta wyraźnie mówi o wykorzystaniu posiadanej wiedzy poprzez formułowanie i rozwiązywanie złożonych i nietypowych problemów oraz wykonywanie zadań w warunkach nie w pełni przewidywalnych.

Nieprawidłowe odniesienia do poziomu 6 PRK są również obecne w efektach sformułowanych dla zajęć. Przykładem mogą być zacytowane już wcześniej efekty dla zajęć *praktyczne efekty językoznawstwa* (filologia angielska), np. „ma uporządkowaną wiedzę na temat języka i komunikacji, jego kategorii, poziomów analizy i opisu zorientowaną na zastosowanie praktyczne w badaniach językoznawczych”, czy też efekt „student ma podstawową wiedzę o wybranych zagadnieniach teoretyczno-literackich, społecznych, religijnych i filozoficznych warunkujących rozwój kultury w obszarach anglojęzycznych” podany w karcie kursu *historia literatury obszaru językowego* (język angielski). Podobnie, w karcie zajęć *gramatyka opisowa języka* (filologia czeska) znajdujemy dwa efekty, które nie dostarczają informacji na temat stopnia zaawansowania i głębi wiedzy, która dotyczy tych efektów: „student ma uporządkowaną wiedzę na temat języka (i komunikacji), jego kategorii, poziomów analizy i opisu zorientowaną na zastosowanie praktyczne” oraz „ma podstawową wiedzę na temat rozwoju języka (historycznego i społeczno-kulturowego) zorientowaną na zastosowanie w praktyce”. Jeśli chodzi o poziom umiejętności, nie wszystkie efekty dla zajęć odnoszące się do efektów K_U01-K_U03 (a więc również do charakterystyki UW) uwzględniają wykorzystanie wiedzy do wykonywania zadań złożonych i nietypowych. Przykładem może być efekt „Student potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu analizy przekładu oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania problemów językowych występujących przy tłumaczeniach” podany w karcie kursu *analiza przekładu* (język niemiecki). Kolejnym problemem jest to, że w niektóre efekty dla zajęć, poza brakiem zgodności z poziomem 6. PRK, zostały sformułowane jak efekty wiedzowe, mimo że odniesiono je do umiejętności, czego przykładem może być efekt „student rozumie zasadnicze aspekty wymowy wyrazowej i frazowej” (z karty kursu *praktyczna nauka języka angielskiego – fonetyka: nauczanie wymowy*, odniesienie do efektu K_U01).

Ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się nie są w pełni specyficzne dla kierunku, ponieważ odnoszą się do niewskazanych z nazwy dyscyplin naukowych. Żaden z efektów w zakresie wiedzy nie wspomina w sposób eksplicytny dyscyplin naukowych, do których przyporządkowany został kierunek, w szczególności językoznawstwa; jeśli chodzi o kategorię umiejętności, o dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek mówią tylko dwa efekty – K_U06 i K_U09. Zamiast specyficznych odniesień do dyscyplin naukowych stanowiących fundament dla kierunku filologia pojawiają się w efektach niejasne sformułowania typu „pokrewne dyscypliny naukowe” dla filologii (efekt K_W02), „dziedziny filologii” (efekty K_W12, K_W14) czy „obszar nauk filologicznych” (K_U05). Ponadto, należy podkreślić, że wśród efektów na poziomie wiedzy, do dyscypliny językoznawstwo i literaturoznawstwo w sposób pośredni odnosi się tyle samo efektów (po trzy dla każdej dyscypliny, językoznawstwo: K_W03, K_W04, K_W05, literaturoznawstwo: K_W06, K_W07, K_W08), co nie jest zgodne z zadeklarowanym procentowym udziałem dyscyplin.

W zakresie praktycznych zastosowań wiedzy i kształtowania praktycznych umiejętności zawodowych nie wszystkie efekty uczenia się definiują właściwe dla kierunku obszary działalności zawodowej, a tym samym nie opisują umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej właściwej dla kierunku. W efektach pojawiają się w sposób niekonsekwentny

sformułowania typu: „działalność zawodowa/profesja/zawód filologa-specjalisty”, czy „praktyczne zadania, które wykonuje filolog, ale nie wiadomo, do której specjalizacji one się odnoszą, tym bardziej, że w innych efektach wymienione są z nazwy konkretne zawody, tzn. nauczyciel i tłumacz.

Efekty uczenia się dla kierunku w sposób bardzo ograniczony i wybiórczy opisują wiedzę i umiejętności z zakresu komunikowania się w języku obcym. Przede wszystkim, w efektach tzw. kierunkowych nie sprecyzowano docelowego poziomu biegłości w zakresie języka studiów (angielski, niemiecki, czeski), mimo, że w innych dokumentach dostarczanych przez Uczelnię zadeklarowano, że studenci kierunku filologia osiągają na koniec studiów poziom C1 w skali Europejskiego Systemu Opisu Językowego. Ponadto, do operacyjnych umiejętności językowych (w domyśle: dla języka kierunkowego) odnosi się jasno tylko jeden efekt na poziomie umiejętności, w którym założono, że student „potrafi stosować zasady i reguły gramatyczne współczesnego języka w akcie komunikacji np. w środowisku naukowym podczas debaty” (efekt K_U13). Efekt ten sugeruje, że umiejętności językowe studentów sprowadzać się powinny do swobodnego używania struktur gramatycznych w kontekście produktywnym, do tego wąsko wytyczonym (debata naukowa). Przy braku innych efektów odnoszących się do kompetencji językowej w języku studiów należy stwierdzić, że opis tej kompetencji podany w efektach jest bardzo ograniczony i pobieżny. Pomija on bowiem inne niezwykle ważne obszary wiedzy i umiejętności, takie jak wiedza leksykalna, sprawności receptywne czy umiejętności mediacyjne.

Brak właściwego opisu zakładanej kompetencji językowej w efektach dla kierunku oraz niewłaściwe zdefiniowanie tego, czym ta kompetencja w istocie jest, prowadzi do dalszych, bardzo poważnych nieprawidłowości w sformułowaniu efektów uczenia się dla języka obcego w kartach poszczególnych zajęć z zakresu praktycznej nauki języka. Z uwagi na brak możliwości odniesienia efektów dla zajęć do odpowiednio sformułowanych efektów dla kierunku, w wielu sylabusach pojawiają się zupełnie nielogiczne odniesienia do przypadkowo dobranych efektów kierunkowych, które tej kompetencji nie dotyczą. Przykładem takiego błędnego dopasowania jest efekt „student potrafi swobodnie i celowo naśladować wymowę standardową” (*praktyczna nauka języka angielskiego – fonetyka: nauczanie wymowy*, filologia angielska), który został odniesiony do efektu K_U07 („potrafi używać języka specjalistycznego, porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny przy użyciu różnych kanałów oraz technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie literatury, językoznawstwa i innych dyscyplin filologii, jak również z odbiorcami spoza grona specjalistów (zarówno w języku ojczystym, jak i obcym)”).

Wśród efektów dla kierunku uwzględniono również efekt K_U15, który mówi o osiągnięciu przez studentów poziomu B2 według ESOKJ, który odnosi się do poziomu dla języka drugiego, niebędącego językiem studiów.

Wiele efektów zdefiniowanych dla kierunku, a także efektów na poziomie poszczególnych zajęć sformułowanych zostało w sposób nieprawidłowy i niezrozumiały, co skutkuje tym, że nie są one możliwe do osiągnięcia i nie można stworzyć systemu ich weryfikacji. Niektóre efekty zostały sformułowane w bardzo ogólny i niejasny sposób, na przykład efekt K_W14: „zna i rozumie: metody wykonywania typowych zadań; normy i procedury (stosowane w wybranej dziedzinie filologii)”. W przypadku zajęć, przykładem zbyt ogólnie sformułowanego efektu jest „Student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną w zakresie fonetyki języka niemieckiego” (*praktyczna nauka języka obcego: fonetyka: nauczanie wymowy*, filologia germańska). Efekt ten nie uszczegóławia odpowiednio efektu kierunkowego, do którego się odnosi (K_U01).

Dla kontrastu, inne efekty sformułowane zostały w sposób zbyt zawiły i skomplikowany. Wiele z nich zawiera dodatkowe informacje uzupełniające w nawiasach, co dodatkowo je wydłuża i rozmywa ich znaczenie np. efekt K_U05: „potrafi planować i organizować indywidualne prace badawcze (analizowanie przykładów badań prowadzonych przez naukowców, a także konstruowanie i prowadzenie prostych, samodzielnych/autorskich badań) w odniesieniu do wybranego obszaru nauk filologicznych; potrafi opracować i zaprezentować wyniki, opracować wnioski (z wykorzystaniem ICT) oraz wskazywać kierunki dalszych poszukiwań”. W obu powyższych przypadkach (efekty zbyt ogólne i efekty zbyt zawiłe) nieprawidłowości w sformułowaniu efektów powodują, że nie są one ani osiągalne, ani weryfikowalne.

Kolejnym problemem powiązany z nieprawidłowym sformułowaniem efektów, zarówno na poziomie całego kierunku jak i poszczególnych zajęć jest to, że obejmują one kilka niepowiązanych ze sobą elementów, co powoduje brak możliwości skutecznego ich zweryfikowania, bądź też pociąga za sobą konieczność stworzenia bardzo skomplikowanego systemu weryfikacji. Dodatkowo, nieosiągnięcie jednej części efektu skutkuje nieosiągnięciem całego efektu. Na poziomie efektów kierunkowych przykładami błędnie sformułowanych efektów mogą być przywoływane wcześniej efekty K_W12 K_U07. Problem ten zaostcza się na poziomie efektów dla poszczególnych zajęć, gdzie efekty te są niezwykle rozbudowane, na przykład w karcie kursu *praktyczna nauka języka obcego: fonetyka: nauczanie wymowy* (filologia germańska) podano efekt: „Student potrafi porozumiewać się w sposób logiczny, spójny i precyzyjny omawiając zagadnienia problemowe przy użyciu różnych kanałów oraz technik komunikacyjnych. Student potrafi odpowiadać na pytania dotyczące danego tematu w oparciu o przeczytany tekst oraz analizować problemy językowe. Student ma rozwinięte umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej potrafi dyskutować i analizować zagadnienia problemowe w formie ćwiczeń praktycznych.” Kolejnym, podobnym przykładem jest efekt „Student potrafi porozumiewać się w sposób logiczny, spójny i precyzyjny omawiając zagadnienia problemowe przy użyciu różnych kanałów oraz technik komunikacyjnych. Student potrafi odpowiadać na pytania dotyczące danego tematu w oparciu o przeczytany tekst prezentując argumenty i własny punkt widzenia. Przedstawia zawarte w tekście informacje. Potrafi analizować wybrane teksty i problemy językowe. Student ma rozwinięte umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej potrafi dyskutować i analizować zagadnienia problemowe w formie ćwiczeń praktycznych. W sposób spójny i precyzyjny potrafi wyrazić swoje poglądy w dyskusji oraz w wypowiedzi pisemnej i zająć stanowisko, potrafi precyzyjnie określić kontekst sytuacyjny i rozróżnia prawidłowe posługiwanie się formalnymi i nieformalnymi stylami języka. Potrafi analizować wybrane problemy językowe” (*praktyczna nauka języka niemieckiego – gramatyka praktyczna*, filologia germańska).

Niektóre efekty sformułowane dla zajęć są tożsame z efektami sformułowanymi dla kierunku. Ten błąd w sformułowaniu efektów dla zajęć pojawia się m. in. w przypadku kursów: *leksyka języka obcego* (język niemiecki), *praktyczne nauczanie języka niemieckiego – nauczanie słownictwa* (filologia germańska), *praktyczna nauka języka niemieckiego – słuchanie* (filologia germańska) i *praktyczna nauka języka niemieckiego – pisanie akademickie* (filologia germańska). Kolejną nieprawidłowością jest formułowanie tożsamych efektów dla różnych zajęć, czego przykładem są efekty dla *kultury wypowiedzi w języku obcym* oraz *pracy z tekstem specjalistycznym* (np. efekt “student zna i rozumie zjawiska języka (i komunikacji), jego kategorii, które zostaną wykorzystane praktycznie w profesji filologa-specjalisty”).

Efekty uczenia się dla kierunku filologia nie zawierają pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu

nauczyciela, co wynika przede wszystkim z wadliwie sformułowanej koncepcji kształcenia w zakresie specjalizacji pedagogicznej. Ponadto, w programie studiów nie zostały uwzględnione wszystkie zajęcia wymienione w standardzie (brak zajęć z grupy C – *podstawy dydaktyki*), co w oczywisty sposób skutkuje brakiem uwzględnienia przypisanych do nich efektów uczenia się. W przypadku praktyki zawodowej, efekty uczenia się nie przewidują zaplanowania i samodzielnego przeprowadzenia lekcji, a więc brakuje odwołania do efektu szczegółowego D.2/E.2.U2. ze standardu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne z misją i strategią uczelni, choć związek ten został wyjaśniony bardzo ogólnikowo. Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, do których kierunek jest przyporządkowany, ale procentowy udział dyscypliny językoznawstwo jest przeszacowany w wyniku utożsamiania kompetencji językoznawczych z językowymi. Koncepcja kształcenia nie określa prawidłowo zakresu działalności zawodowej, do której przygotowuje kierunek. Wśród czterech specjalizacji, które są oferowane na kierunku, tylko w przypadku dwóch (tłumaczeniowej i pedagogicznej) podano, do wykonywania jakich zawodów przygotowują. Dla specjalizacji pedagogicznej nie określono jednak prawidłowo zakresu realizacji standardu kształcenia nauczycieli, koncepcja kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela języka obcego jest zatem niepełna i niejasna. Dwie pozostałe specjalizacje (biznesowa i z drugim językiem obcym) mają niespecyficzny charakter i nie podano dla nich zamkniętego wykazu zawodów. Zorientowanie oferty dydaktycznej głównie na rozwój umiejętności językowych i kompetencji społecznych, a nie na rozwijanie konkretnych umiejętności przydatnych w wykonywaniu określonych zawodów skutkują zbyt ogólną, generyczną koncepcją kształcenia, która nie jest odpowiednio zorientowana na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Koncepcja kształcenia jest konsultowana z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, jednak mają oni (szczególnie studenci i interesariusze zewnętrzeni) niewielki wpływ na jej kształt.

Efekty uczenia się są częściowo zgodne z koncepcją i celami uczenia się sformułowanymi dla kierunku, i odzwierciedlają niespecyficzne i nieprecyzyjne cele kształcenia, nie są one również w pełni zgodne z profilem praktycznym i nie odzwierciedlają deklarowanego przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych. Efekty uczenia się, zarówno ogólne, jak i dla poszczególnych zajęć, nie odpowiadają także w pełni poziomowi 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji, która jest właściwa dla studiów pierwszego stopnia. Efekty uczenia się nie opisują w sposób trafny, specyficzny, realistyczny oraz pozwalający na stworzenie odpowiedniego systemu weryfikacji wiedzy i umiejętności, które mają być osiągnięte przez studentów. Efekty sformułowane są w sposób niejasny, zawiły, często w uwzględnieniem wielu aspektów i komponentów, co uniemożliwia ich rzetelną weryfikację. Ponadto, w wykazie ogólnych efektów uczenia się umieszczono efekty dla zajęć wybieralnych, realizowanych tylko przez niektórych studentów, które nie zostaną osiągnięte przez wszystkich studentów. W wykazie efektów nie sprecyzowano zakładanego poziomu biegłości językowej w języku studiów. Efekty dla zajęć również zawierają wiele błędów, na przykład są tożsame z efektami kierunkowymi, są zbyt ogólne lub zawierają wiele efektów w jednym.

Efekty uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela nie zawierają pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia nauczycieli.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) niespecyficznego, generycznego konceptu kształcenia; 2) niejasnego konceptu kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela; 3) niewłaściwych proporcji w przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych; 4) powiązania efektów uczenia się z koncepcją kształcenia 5) niepełnego powiązania efektów uczenia się z charakterystykami na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji, w tym w szczególności w odniesieniu do poziomu zaawansowania kompetencji językowej oraz w zakresie profilu praktycznego 6) informacji na temat zakładanego poziomu biegłości językowej zawartej efektach uczenia się; 7) sposobu sformułowania efektów uczenia się na poziomie kierunku i poszczególnych zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Doprecyzowanie koncepcji kształcenia na kierunku w odniesieniu do różnych poziomów kształcenia (komunikacyjny i podstawowy), języków (angielski, niemiecki, czeski) oraz katalogu zawodów, do wykonywania których przygotowuje kierunek.
2. Zredefiniowanie koncepcji kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela i prawidłowe powiązanie jej z wymaganiami zawartymi w standardzie tego kształcenia.
3. Skorygowanie udziału procentowego dyscyplin naukowych, do których kierunek został przyporządkowany z uwzględnieniem rozróżnienia między wiedzą językoznawczą a wiedzą językową.
4. Jednoznaczne odniesienie się w efektach uczenia się dla zajęć do kontekstów zawodowych, w których zastosowane zostaną wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne.
5. Sformułowanie założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się zgodnie z zakresem poszczególnych charakterystyk Polskiej Ramy Kwalifikacji, z uwzględnieniem zakresu i głębi perspektywy poznawczej właściwych dla 6. poziomu PRK w odniesieniu do dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek z uwzględnieniem w szczególności charakterystyk dedykowanych profilowi praktycznemu.
6. Uwzględnienie w ogólnych efektach uczenia się informacji o zakładanym poziomie językowym w zakresie języka kierunkowego.
7. Sformułowanie ogólnych efektów uczenia się oraz efektów uczenia się dla zajęć w sposób precyzyjny i jednoznaczny.
8. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Kształcenie na kierunku filologia zawiera treści z zakresu praktycznej nauki języka (język wiodący, drugi język obcy), kształcenia filologicznego (zajęcia z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, kulturoznawstwa), oraz treści o charakterze uzupełniającym (np. technologia informacyjna czy treści z zakresu nauk społecznych). Przygotowanie zawodowe w założeniu Uczelni zapewnione jest przez realizację kształcenia w obrębie modułów specjalizacyjnych (moduł biznesowy, tłumaczeniowy, z drugim językiem obcym, pedagogiczny).

Treści programowe na kierunku filologia tylko częściowo odpowiadają bardzo ogólnie sformułowanej koncepcji kształcenia oraz efektom uczenia się. Odwołują się one do dyscyplin naukowych, do których kierunek został przyporządkowany, lecz nie odzwierciedlają wiodącej roli językoznawstwa. W programie studiów występują tylko trzy zajęcia, w których obecne są treści o ewidentnym charakterze językoznawczym i są to: *podstawy lingwistyki stosowanej*, *gramatyka opisowa języka* oraz *praktyczne aspekty językoznawstwa*. Treści, które przypisać można do dyscypliny literaturoznawstwo pojawiają się również w sylabusach trzech przedmiotów, co prowadzi do stwierdzenia, że treści programowe nie są zgodne z proporcjami przyporządkowania kierunku do dyscyplin. Potwierdza to również problem sformułowany dla kierunkowych efektów uczenia się, o którym była mowa w kryterium 1.

Zawarte w sylabusach zajęć treści programowe sformułowano jako zestaw zagadnień, realizowanych chronologicznie podczas każdych kolejnych zajęć. Przykładem mogą być treści programowe dla zajęć *gramatyka opisowa języka*, realizowanych na filologii angielskiej. Zakres treści dla tego kursu obejmuje takie tematy, jak: budowa i funkcje narządów artykulacyjnych, klasyfikacja samogłosek, tendencje w umiejscawianiu akcentu, czy główne nurty fonologii. Podobnie, w przypadku zajęć *PNJN nauczanie słownictwa* (filologia germańska), jako treści programowe podano spis zagadnień tematycznych, takich jak: Ich und die Anderen, Familie, Spiel und Spaß czy Wohnen. Problem ten jest również obecny w sylabusach zajęć przynależących do modułów specjalizacyjnych, a więc tych, które powinny być przede wszystkim na zawodowe umiejętności praktyczne. W sylabusie zajęć *podstawy tłumaczenia pisemnego* (język niemiecki) treści programowe to: Rola i kompetencje tłumacza. Proces decyzyjny tłumacza – pojęcia kluczowe, metody tłumaczeniowe. Modele analizy procesu tłumaczenia. Ekwiwalencja

a nieprzetłumaczalność w tekście. Koncepcja znaczenia w przekładzie. Przykłady te pokazują wyraźnie, że przynajmniej dla części zajęć informacje, które mają stanowić treści programowe ograniczone zostały do elementów wiedзовych, pomijając treści powiązane z kategoriami umiejętności oraz kompetencji społecznych. Tym samym, nie uwzględniono zastosowań wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w zakresie dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek, jak również praktycznej, zawodowej implementacji, która jest typowa dla kierunków o charakterze praktycznym. **Rekomenduje się** modyfikację treści programowych tak, aby uwzględniały praktyczne zastosowania wiedzy w działalności zawodowej dla kierunku.

Osobnym problemem w wielu sylabusach jest sformułowanie zakresu treści programowych w sposób niekonsekwentny i przypadkowy. Ta niespójność prowadzi do wniosku, że na kierunku brak jest jasnej definicji tego, czym w istocie są treści programowe oraz w jakiej relacji powinny pozostawać do

efektów uczenia się i realizowanej koncepcji kształcenia. Niektóre problemy ze sformułowaniem treści programowych wymienione zostały poniżej:

- treści programowe podane zostały w formie rozbudowanej definicji zakładanych umiejętności (*PNJA mówienie*, filologia angielska: „The focus of speaking skills is not developing the accuracy of pronunciation but adequacy of fluency and communicative effectiveness. Steps in speaking skills. Imitation and repetition are important steps in developing speaking skills in English. Imitation and repetition are inter-related, and yet they are distinct. Imitation is not restricted to mere production of the sounds, phrases, and sentences. It includes also the capacity to produce the utterance in the contexts in which the original utterances were produced.”);
- wśród treści programowych pojawiają się inne elementy, np. odniesienia do warunków uzyskania zaliczenia przedmiotu (*kultura języka*, filologia angielska: Assessment criteria and rules for receiving the final credits; *seminarium licencjackie*, filologia angielska: omówienie sposobów końcowej oceny), form kontaktu z prowadzącym zajęcia (*seminarium licencjackie*, filologia angielska: konsultacje indywidualne), czy też materiałów/typów tekstów używanych podczas zajęć (*korespondencja służbowa i handlowa z tłumaczeniem specjalistycznym*, język niemiecki: Zapytanie ofertowe, oferta, list reklamowy, odpowiedź na ofertę, zamówienie/zlecenie, potwierdzenie zamówienia, monit / odpowiedź na monit, reklamacja / odpowiedź na reklamację, umowa kupna /sprzedaży, *przekład tekstów użytkowych i fachowych*, filologia angielska: teksty fachowe z dziedziny: medycyny, techniki, ekonomii, finansów, prawa i sądownictwa).

Treści programowe proponowane na kierunku filologia nie są kompleksowe. Brak kompleksowości treści jest szczególnie zauważalny w odniesieniu do zajęć językoznawczych (a więc kluczowych z punktu widzenia przyporządkowania kierunku do dyscyplin). Jak zostało wspomniane powyżej, w programie studiów uwzględniono trzy kursy o typowo językoznawczym charakterze, z czego jeden, *gramatyka opisowa języka*, jest przedmiotem najbardziej podstawowym, zawierającym ważne treści ogólne dotyczące opisu języka. Dwa pozostałe kursy (*podstawy językoznawstwa stosowanego* oraz *praktyczne aspekty językoznawstwa*) są kursami, które co do zasady oparte są na ugruntowanej wiedzy z zakresu językoznawstwa ogólnego, która nie jest zawarta w żadnym sylabusie zajęć. W programie studiów brakuje więc kluczowych treści z zakresu językoznawstwa, takich jak jego działy, główne nurty i szkoły czy połączenia z innymi naukami, które zwyczajowo zawarte są w kursach typu wstęp do językoznawstwa. **Rekomenduje się** modyfikację treści w zakresie dyscypliny językoznawstwo tak, aby nabrały kompleksowego charakteru.

Wielu przypadkach treści programowe nie są również specyficzne dla zajęć tworzących program studiów, nie odpowiadają w pełni celom zajęć, a tym samym, nie zapewniają uzyskania przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Przykładowo, w karcie zajęć *gramatyka języka specjalistycznego* (filologia angielska), treści sformułowano jako listę zagadnień typowych dla zajęć z gramatyki opisowej czy nawet gramatyki praktycznej (zaimki, czasy gramatyczne, strona czynna i bierna, formy gerundialne i bezokoliczniki itp.), nie mających jasnego związku z językiem specjalistycznym. Tak sformułowane treści programowe nie odnoszą się wcale lub prawie wcale do sformułowanych dla zajęć efektów, w szczególności nie przyczyniają się do realizacji efektu 01, który mówi o praktycznym wykorzystaniu wiedzy w profesji filologa-specjalisty. Podobnie, w przypadku zajęć *kultura wypowiedzi w języku obcym* (filologia angielska) zaproponowane treści programowe to w zasadzie zbiór zagadnień teoretycznych dotyczących argumentowania i błędów logicznych w komunikacji (tzw. *fallacies*), co sugerowałoby, że są to zajęcia o charakterze językoznawczym

z zakresu pragmatyki, a przedmiot ten ma na celu „budowanie i poszerzanie kompetencji z szeroko pojętej argumentacji w języku angielskim”. Treści te nie pozwalają na osiągnięcie żadnych efektów podanych dla tych zajęć.

W przypadku zajęć realizowanych w ramach modułu D4 (kształcenie pedagogiczne), treści programowe nie są kompletne przede wszystkim z uwagi na brak zajęć wskazanych jako obowiązkowe w standardzie kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela (grupa C, *podstawy dydaktyki*). Sylabusy zajęć *psychologia, pedagogika z elementami prawa oświatowego oraz emisja głosu* zawierają kompletne treści w odniesieniu do standardu.

W sylabusie zajęć *dydaktyka* podstawowym problemem jest zaplanowanie w treściach programowych zagadnień związanych z przygotowaniem studentów do nauczania na niewłaściwych etapach edukacyjnych. Następujące zagadnienia tematyczne: „Koncepcje i cele przedszkolnego i wczesnoszkolnego nauczania języków obcych” i „Metodyczne założenia przedszkolnego i wczesnoszkolnego nauczania języków obcych” świadczą o tym, że na kierunku w ramach minimalnej liczby godzin określonej standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przygotowuje się studentów do pracy w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej, co nie jest zgodne z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu MNiSW. Uprawnienia nauczyciela w przedszkolu i w klasach I-III można bowiem uzyskać wyłącznie po ukończeniu pięcioletnich studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Rozwijanie kompetencji nauczyciela przedmiotu (w tym przypadku języka obcego) o umiejętność pracy z małymi dziećmi możliwe jest wyłącznie w ramach godzin i punktów ECTS dodatkowych, wykraczających poza minimum określone w standardzie i przeznaczonych na uzyskiwanie dodatkowych efektów uczenia się, ale nie prowadzi do uzyskania kolejnych uprawnień zawodowych.

Oprócz tego, w sylabusie w/w zajęć brak treści wymaganych rozporządzeniem MNiSW, w tym m. in.: podstawy programowej (język obcy nowożytny), celów kształcenia językowego, zagadnień związanych z rozwojem zawodowym nauczyciela, integracji wewnątrz- i międzyprzedmiotowej, organizacji pracy w klasie i grupach, organizacji przestrzeni klasy, wykorzystania środków i pomocy dydaktycznych, egzaminów kończących etap edukacyjny. Jednocześnie, wśród treści znalazły się elementy redundantne, niezgodne ze standardem, takie jak podejścia do nauczania języka – gramatyka tradycyjna, językoznawstwo strukturalne oraz gramatyka generatywno-transformacyjna (których obecność nie jest uzasadniona nawet bez odniesienia do standardu) czy elementy kulturowe na lekcjach języka obcego. Należy w tym miejscu podkreślić, że specjalizacja nauczycielska może zawierać treści, które wybiegają poza wymagania sprecyzowane w standardzie kształcenia nauczycieli, jednak w przypadku programu studiów na kierunku filologia brakuje jasnej informacji dotyczącej tego, w jakim zakresie specjalność pedagogiczna odnosi się do standardu, a które treści należy uznać za dodatkowe.

Czas trwania studiów (6 semestrów/3 lata) oraz nakład pracy mierzony liczbą punktów ECTS (180 ECTS) konieczny do ukończenia studiów zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Przypisanie punktów ECTS do zajęć i grup zajęć w planie studiów jest prawidłowe, z wyjątkiem kształcenia w zakresie drugiego języka (o czym poniżej).

W programie studiów wskazano, że studenci uzyskują w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia 94 punkty ECTS w przypadku modułów kształcenia biznesowego, translatorskiego i z dodatkowym językiem, oraz 97 punktów ECTS w przypadku modułu kształcenia pedagogicznego. Tym samym warunek, by co najmniej połowa

programu studiów była realizowana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia został spełniony.

Sekwencja zajęć podana w planie studiów jest częściowo prawidłowa. W większości przypadków zajęcia o charakterze wprowadzającym (np. *realizacja obszaru językowych czy metody efektywnego uczenia się języka obcego*) poprzedzają zajęcia specjalnościowe i są dla nich podbudową. Zastrzeżenia budzi jednak umiejscowienie w planie studiów relatywnie wcześnie zajęć wymagających bardzo dobrej znajomości języka obcego, mimo, że poziom biegłości językowej studentów nie pozwala na realizację założonych efektów uczenia się. Przykładem takich zajęć są chociażby *podstawy tłumaczenia pisemnego* w module specjalizacyjnym B2, realizowane na poziomie podstawowym (język angielski, język niemiecki). W wymaganiach wstępnych wskazano, że minimalny poziom biegłości potrzebny do uczestnictwa w zajęciach to B1, co jest jednak poziomem niewystarczającym biorąc pod uwagę fakt, że umiejętności translatorskie, nawet jeśli nie wiążą się z tłumaczeniem specjalistycznym, wymagają bardzo rozległego zasobu wiedzy leksykalnej, włączając to znajomość związków frazeologicznych i synonimów, a także zaawansowanych konstrukcji gramatycznych.

Ponadto, biorąc pod uwagę wstępne wymagania językowe stawiane studentom w niektórych kartach kursów, umiejscowienie ich w planie studiów jest niewłaściwe. Przykładowo, w przypadku zajęć *metody efektywnego uczenia się języka obcego*, realizowanego w pierwszym semestrze, podano, że studenci, niezależnie od wybranej ścieżki (poziom komunikatywny i podstawowy), muszą władać językiem obcym na poziomie B2. Innym przykładem jest *leksyka języka obcego* należąca do semestru 3, w przypadku której wymagania wstępne to poziom B2-C1, co sugeruje, że przedmiot ten realizowany powinien być w 4 lub 5 semestrze studiów. **Rekomenduje się** zatem zrewidowanie umiejscowienia w planie studiów zajęć, dla których wymagania językowe są wysokie lub bardzo wysokie.

Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń i warsztatów. Wykłady przeważają w obowiązkowym module filologicznym (180 h), natomiast zajęcia wymagające aktywnego uczestnictwa studentów, czyli ćwiczenia i warsztaty, realizowane są w ramach modułów specjalizacyjnych, co jest uzasadnione, ponieważ moduły te mają przygotowywać studentów do wykonywania zadań zawodowych (łączna liczba godzin ćwiczeń/warsztatów waha się od 607 do 792 w zależności od modułu).

Według informacji zawartych w programie studiów, studenci mają zapewniony wybór zajęć w wymiarze 63% liczby punktów ECTS, co odpowiada 114 punktom ECTS. Zajęcia wybieralne stanowią: moduł praktycznej nauki języka (język studiów i język drugi), seminarium, a także moduły specjalizacyjne (kształcenie biznesowe, kształcenie translatorskie, kształcenie z dodatkowym językiem obcym, kształcenie pedagogiczne). Jednakże, w przypadku drugiego języka obcego, wybór ten jest tylko pozorny, ponieważ, jak wynika z informacji podanych przez studentów kierunku, grupom realizującym kształcenie na danym poziomie (np. filologia germańska) z góry przypisuje się lektorat z konkretnego języka obcego (np. angielskiego). Mimo to, warunek by co najmniej 30% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów było przyporządkowanych do zajęć wybieralnych został spełniony.

Według informacji podanych w programie studiów, zawiera on zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze 154 ECTS w przypadku modułu kształcenia biznesowego, 155 ECTS w przypadku modułu kształcenia translatorskiego i kształcenia z dodatkowym językiem obcym, oraz 146 ECTS w przypadku modułu pedagogicznego, co stanowi odpowiednio 85%, 86% i 81% całkowitej liczby punktów ECTS. W założeniu Uczelni, zajęcia o charakterze praktycznym to ćwiczenia, warsztaty i praktyki, co tłumaczy przypisanie charakteru praktycznego zajęciom w tak dużym wymiarze. Jednak

zajęcia zaliczone do puli zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie są prowadzone w warunkach właściwych dla podanego dla kierunku zakresu działalności zawodowej (w przypadku dwóch specjalizacji nie został on ponadto jasno określony) ani w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do grupy zajęć praktycznych nie można zaliczyć następujących zajęć i grup zajęć z bloków A, B i C (w sumie 93 ECTS): *praktyczna nauka języka: język „wiodący”* (40 ECTS), *praktyczna nauka drugiego języka obcego* (8 ECTS). Kursy te mają na celu rozwijanie kompetencji językowych studentów w różnych obszarach, dotyczących zarówno sprawności językowych, jak i podsystemów języka. Użycie przymiotnika „praktyczna” w przypadku praktycznej nauki języka obcego wynika z tradycji akademickiej na kierunkach neofilologicznych i nie oznacza automatycznie, że zajęcia te zapewniają wykonywanie przez studentów czynności powiązanych z przyszłą ścieżką zawodową w adekwatnych warunkach. Zajęcia te kształtują przede wszystkim ogólne umiejętności językowe (pisanie, w tym akademickie, czytanie ze zrozumieniem, interakcja, mediacja) i powiązane z nimi kompetencje (umiejętność dokonywania samooceny, wykorzystania technik samodzielnej pracy nad językiem, korzystania ze źródeł informacji, w tym również przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych). Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, zawierającego ogólne wytyczne dla kształcenia językowego, które nie są powiązane z praktycznym profilem studiów. Poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego czy też analiza tekstu słuchanego/czytanego nie są praktycznymi umiejętnościami zawodowymi, ale kompetencjami ogólnymi (kluczowymi), na których można opierać się podczas budowania umiejętności specjalistycznych, w tym powiązanych z danym zawodem.

Wyłączenie z puli zajęć kształtujących umiejętności praktyczne następujących przedmiotów: *Podstawy lingwistyki stosowanej* (3 ECTS), *Metody efektywnego uczenia się języka obcego* (1 ECTS), *Kultura języka i netykieta* (2 ECTS), *Leksyka języka obcego* (3 ECTS), *Praca z tekstem specjalistycznym* (6 ECTS), *Kultura wypowiedzi w języku obcym* (3 ECTS), *Praktyczne aspekty językoznawstwa* (7 ECTS), *Proseminarium: metodologia badań i pisanie pracy dyplomowej* (2 ECTS), *Seminarium licencjackie* (18 ECTS) skutkuje niespełnieniem wymagań formalnych określonych stosownymi przepisami. Uczelnia informuje w raporcie samooceny informuje wprawdzie, że umiejętności praktyczne zdobywane są w ramach modułów specjalizacyjnych, którym każdorazowo przypisano 48 punktów ECTS. Jednak nie wszystkie zajęcia należące do wybieralnych modułów specjalizacyjnych mają charakter praktyczny, ponieważ: a) sformułowane efekty uczenia i/lub treści kształcenia się nie odnoszą się jasno do kontekstów zawodowych, b) metody kształcenia nie zapewniają możliwości wykonywania zadań w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności. Są to np. *podstawy tłumaczenia pisemnego* oraz *analiza przekładu* w przypadku specjalizacji translatorskiej, *praktyczna nauka języka obcego – kurs podręcznikowy*, *pisanie tekstów użytkowych w języku obcym* oraz *konwersacje w języku obcym* w przypadku specjalizacji z drugim językiem obcym.

Plan studiów obejmuje zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie języka kierunkowego (angielski/niemiecki/czeski) do poziomu C1, co jednak nie zostało sprecyzowane w efektach uczenia się, a jedynie w programie studiów i notatce przedstawionej przez Uczelnię. Dodatkowo, na kierunku oferowane są zajęcia poświęcone rozwijaniu znajomości drugiego języka do poziomu B2 według ESOKJ. Zajęciom tym przypisano 8 punktów ECTS i 120 godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów. W ramach zajęć lektoratowych przeprowadzany jest test poziomujący, jednak nie powoduje on przypisania do grup zależnie od poziomu biegłości, co oznacza, że w jednej grupie mogą znaleźć się zarówno studenci początkujący, jak i z częściową znajomością języka. W przypadku studentów rozpoczynających naukę nie jest możliwe osiągnięcie poziomu B2 założonego

w efektach uczenia się dla kierunku. Według wytycznych ESOKJ, progres od poziomu 0 do poziomu B2 wymaga co najmniej 500 godzin nakładu pracy ucznia/studenta, co odpowiada co najmniej 16 punktom ECTS.

Plan studiów obejmuje jeden kurs obowiązkowy z zakresu nauk społecznych: *encyklopedia prawa* (1 ECTS). Dodatkowo, w module D4 (kształcenie pedagogiczne) oferowane są dwa kursy z zakresu nauk społecznych: *psychologia* (4 ECTS) i *pedagogika z prawem oświatowym* (5 ECTS). Tym samym, wymóg zapewnienia studentom kierunku z dziedziny nauk humanistycznych realizacji co najmniej 5 ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych został spełniony jedynie w przypadku specjalizacji pedagogicznej.

Program studiów nie obejmuje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Harmonogram realizacji programu studiów w module kształcenia pedagogicznego obejmuje semestry III-VI i wybrane grupy zajęć określone w standardzie. Mimo, że wymiar godzin i punktów ECTS przypisanych zajęciom z zakresu kształcenia nauczycielskiego jest wyższy niż zakładany w standardzie, nie wszystkie przewidziane w nim zajęcia są na kierunku realizowane. O czym była mowa już wcześniej, w programie studiów nie uwzględniono zajęć z grupy C – *podstawy dydaktyki*.

Sekwencja zajęć w module kształcenie pedagogiczne jest nieprawidłowa. Zajęcia z grupy B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne) umiejscowione są w semestrach 5 i 6, podczas gdy zajęcia z grupy D (przygotowanie dydaktyczne) rozpoczynają się w semestrze 3 i trwają do semestru 6. Zajęcia z psychologii i pedagogiki w założeniu stanowią tło i podstawę dla zajęć z dydaktyki szczegółowej. W związku z nieprawidłowym umiejscowieniem powyższych zajęć w planie studiów, nielogiczne jest również rozplanowanie praktyk pedagogicznych, które rozpoczynają się w semestrze 3, a kończą w semestrze 5. **Rekomenduje się** zmianę sekwencji zajęć z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, a także umiejscowienia w planie studiów praktyki pedagogicznej tak, aby umożliwić studentom właściwe przyswajanie treści programowych oraz przygotowanie do praktyki zawodowej.

Wszystkie zajęcia ujęte w programie specjalizacji pedagogicznej, odpowiadające zajęciom z grupy B w standardzie kształcenia nauczycieli, realizowane są w formie wykładów i ćwiczeń. Zajęcia te, jak również zajęcia z grupy D (dydaktyka szczegółowa) nie są zintegrowane z realizacją praktyk zawodowych, chociaż jest to wymagane w standardzie.

Zajęcia z zakresu dydaktyki szczegółowej realizowane są w drodze łączenia różnych grup językowych, co jest niewłaściwe z uwagi na różną specyfikę samych języków i ich nauczania. **Rekomenduje się** organizację zajęć z dydaktyki szczegółowej w osobnych grupach dla każdej ścieżki językowej (język angielski, niemiecki i czeski) o ile kształcenie pedagogiczne realizowane jest w każdej nich.

W przypadku niektórych zajęć metody kształcenia są różnorodne (obejmują m. in. analizę materiałów autentycznych i źródłowych, ćwiczenia praktyczne z użyciem takich technik jak mapy myśli czy prezentacje multimedialne, studia przypadku czy dyskusje grupowe). Jednak w przypadku wielu zajęć w sylabusach podano metody kształcenia nieadekwatne do specyfiki zajęć. W przypadku praktycznej nauki języka metody dydaktyczne nie są wystarczająco zróżnicowane i obejmują głównie udział w dyskusji, ćwiczenia komunikacyjne i analizę tekstów. W niektórych kartach kursów podano metody, które nie pozwalają na osiągnięcie efektów uczenia się i realizację celów kursu, np. dla zajęć *zintegrowane sprawności językowe* (język angielski) jest to głównie praca z materiałem audio

i dyskusja. Taki dobór metod jest co najmniej nie wystarczający, ponieważ integracja sprawności językowych wymaga rozwijania i łączenia wszystkich umiejętności: mówienia, słuchania, czytania i pisanie, a także umiejętności mediacyjnych. Również metody dydaktyczne stosowane podczas zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, mających rozwijać umiejętności zawodowe nie są specyficzne i wystarczająco zróżnicowane, a tym samym nie zapewniają studentom odpowiedniego przygotowania do wykonywania zadań typowych dla obszarów zawodowego rynku pracy. Ponadto, co potwierdzono podczas wizytacji, nie uwzględniają stosowania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (Uczelnia dysponuje jedynie przestarzałą wersją oprogramowania Trados, w związku z czym nie jest ono używane).

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, należy stwierdzić, że metody kształcenia proponowane dla zajęć ujętych w programie nie w pełni uwzględniają najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, a także, że nie wszystkie z nich stymulują studentów do samodzielności i aktywnego uczestnictwa w procesie uczenia się.

Innym problemem związanym z metodami kształcenia jest ich niezrozumiałe lub nielogicznie ujęcie w kartach kursów. W dużej liczbie sylabusów metody realizacji efektów uczenia się mylone są z metodami ich weryfikacji. W związku z tym, wśród metod kształcenia znajdujemy następujące przykłady: przygotowanie do egzaminu, testu, prezentacji, referatu, udziału w dyskusji, kolokwium zaliczeniowe, egzamin pisemny, praca pisemna, test sprawdzający terminologię historyczno-literacką, wypowiedź ustna. Inne przykłady niezrozumiałe ujętych metod kształcenia, które w gruncie rzeczy nimi nie są to: zachęcanie studentów do korespondencji ze specjalistami poprzez Internet (*kultura wypowiedzi w języku obcym*, filologia angielska), *poszerzanie słownictwa* (praca z tekstem specjalistycznym, filologia angielska), *omówienie wyników pracy indywidualnej na ćwiczeniach* (praktyczne aspekty językoznawstwa, filologia angielska), *refleksja na temat błędów i poprawa pracy* (seminarium, język angielski) czy *prezentacja narzędzi tłumacza* (podstawy tłumaczenia pisemnego, język angielski). Metody kształcenia wykorzystywane do nauczania języków obcych nie są zróżnicowane. Mimo to, zapewniają one możliwość opanowania języka studiów na poziomie C1, a języka drugiego na poziomie B2.

Na kierunku filologia w roku akademickim 2020/2021 realizowano zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Związane było to z zawieszeniem zajęć stacjonarnych z powodu pandemii Covid-19 i nie wynikało z założeń programowych kierunku.

Metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się, także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, do zróżnicowanych potrzeb studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, np. poprzez adaptację materiałów dydaktycznych w ramach usługi dostosowania treści dydaktycznych do formatów alternatywnych czy zapewnienie odpowiednich akcesoriów komputerowych (mysz, klawiatura).

Program studiów zakłada realizację praktyk zawodowych w ramach modułów specjalizacyjnych. Dla modułów: biznesowego, translatorskiego i z drugim językiem obcym jest to praktyka instytucjonalna, a w przypadku modułu pedagogicznego – praktyka pedagogiczna.

Praktyki instytucjonalne (nie nauczycielskie) realizowane są w ciągu trzech semestrów. Liczba i zakres założonych dla tych praktyk efektów uczenia się powoduje, że czas przeznaczony w programie studiów na tę formę zajęć nie jest efektywnie wykorzystywany przede wszystkim dla kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych właściwych dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem. Dla całych praktyk przewidziano jeden sylabus i jeden generyczny zestaw efektów

uczenia się. Praktyki odbyte w każdym z trzech semestrów są jednak osobno zaliczane i oceniane, co oznacza, że studenci trzykrotnie wykonują te same lub bardzo zbliżone zadania oraz osiągają te same efekty, a z założenia komplet efektów uczenia się osiągają już po pierwszym etapie realizacji praktyki, który ma miejsce w semestrze 3. Ponadto, ten sam generyczny zestaw efektów obowiązuje dla wszystkich praktyk instytucjonalnych, niezależnie od modułu specjalizacyjnego (biznes, translacja, drugi język), a więc efekty założone dla praktyk są niespecyficzne dla danej specjalizacji. Większość z tych efektów (poza efektem 01: „ma podstawową wiedzę o pracy tłumacza lub/i specjalisty w zakresie językowej obsługi biznesu, o metodach pracy i ocenach jakości usług”) nie odnosi się do konkretnych obszarów działalności zawodowej absolwenta ani konkretnego profilu zawodowego, przez co może odnosić się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiąganym przez absolwentów innych kierunków (np. administracji czy logistyki).

Treści programowe praktyk instytucjonalnych, podobnie jak efekty uczenia się, nie są zróżnicowane w odniesieniu do poszczególnych specjalizacji, nie są też rozłożone na poszczególne etapy praktyki, co oznacza, że wszystkie zadania, które są w nich sprecyzowane mogą być przez studentów wykonywane już w pierwszym semestrze trwania praktyki (czyli w semestrze 3). Należy przy tym podkreślić, że treści te sformułowane są w taki sposób, że nie wiadomo, na czym w praktyce polegają czynności wykonywane przez studenta. W przypadku prawie wszystkich podanych w treściach programowych czynności użyto sformułowań typu: poznaje warunki pracy, poznaje podstawę prawną, poznaje otoczenie miejsca praktyki, a przede wszystkim poznaje metody (przygotowania i sporządzania dokumentacji, wykonywania tłumaczeń tekstów, prowadzenia korespondencji itp.). Podanie opisu czynności w taki sposób oznacza, że studenci podczas praktyk zyskują jedynie wiedzę deklaratywną na temat wybranych czynności, ale w rzeczywistości ich nie wykonują.

Wymiar godzinowy praktyki instytucjonalnej (432 godzin + 168 godzin pracy własnej studenta) oraz przyporządkowana mu liczba punktów ECTS (24) są prawidłowe. Jednak umiejscowienie praktyk instytucjonalnych w planie studiów jest niewłaściwe. Praktyki rozpoczynają się w semestrze III, kiedy kompetencje językowe studentów (w szczególności studentów z poziomu podstawowego) nie pozwalają jeszcze na realizowanie wszystkich zadań przewidzianych w treściach programowych, gdzie czytamy, że student „dokonuje sprawdzenia i ewentualnej korekty powierzonych tekstów już przetłumaczonych” oraz „sporządza tłumaczenia zgodnie z wypracowaną przez siebie procedurą, dokonuje korekty tłumaczonych przez siebie tekstów oraz konsultuje efekty tłumaczenia z opiekunem praktyki”. Tego typu czynności wymagają zaawansowanej wiedzy językowej. Ponadto, studenci nie nabyli jeszcze praktycznych umiejętności związanych z wykonywaniem tego typu zadań zawodowych, gdyż zajęcia temu poświęcone (np. *podstawy tłumaczenia pisemnego*) realizowane są równolegle z rozpoczynającą się praktyką lub też semestr po jej rozpoczęciu. W związku z tym, oczekiwanie, że student będzie w stanie tłumaczyć teksty wykazując się dużą samodzielnością („zgodnie z wypracowaną przez siebie procedurą”), jest nierealistyczne.

Liczba miejsc praktyk jest wystarczająca w odniesieniu do liczby studentów na kierunku, jednak ich dobór nie jest w pełni prawidłowy w odniesieniu do specjalizacji tłumaczeniowej i biznesowej, to znaczy nie ma większych różnic w doborze miejsca odbywania praktyki pomiędzy tymi dwiema specjalizacjami. Wśród podmiotów, w których praktyki odbywają studenci specjalizacji biznesowej znalazły się muzea i biblioteki, a więc instytucje kultury, oraz biura tłumaczeń, które są typowymi miejscami odbywania praktyk w przypadku specjalizacji tłumaczeniowych. Natomiast studenci specjalizacji tłumaczeniowej odbywają praktyki w firmach z branży usługowej, produkcyjnej i handlowej, które są oczywistymi miejscami realizacji praktyk dla specjalizacji biznesowej. Dobór

miejsca praktyk jest zatem przypadkowy, co w dużej mierze jest konsekwencją nieprecyzyjnie sformułowanej i niespecyficznej koncepcji kształcenia na kierunku i poszczególnych specjalizacjach.

Praktyki zaliczane są na podstawie dokumentacji praktyk składającej się z: zestawienia czynności studenta (dziennik praktyk), uzupełnionego przez zakładowego opiekuna praktyki arkusza oceny praktyki, uzupełnionego przez studenta arkusza samooceny, próbek prac studenta oraz portfolio sporządzonych przez siebie tłumaczeń pisemnych (w związku z tym, że zarówno dla praktyki tłumaczeniowej jak i biznesowej obowiązuje ten sam program praktyk, zadania tłumaczeniowe są wspólne dla obu specjalizacji, co tylko podkreśla ich niespecyficzny charakter). Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana jest przez opiekuna praktyki z ramienia uczelni i dokonywana za pomocą narzędzia o nazwie „Karta weryfikacji efektów uczenia się, jakie osiągnął student podczas odbywania praktyki instytucjonalnej”, które uwzględnia efekty uczenia się sprecyzowane dla praktyk. Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana przez zakładowego opiekuna praktyk ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się.

Opiekunowie praktyk z ramienia uczelni są wyznaczani przez Dyrektora Instytutu Neofilologii PWSZ, jednak nie określono wyraźnie kryteriów, na podstawie których ten wybór się odbywa. Oceny doboru zakładowych opiekunów praktyk dokonuje uczelniany opiekun praktyki, jednak nie określono jasno wymogów dotyczących opiekuna praktykanta w miejscu odbywania praktyki, który bezpośrednio kieruje zadaniami wykonywanymi przez studentów, koryguje jego pracę oraz, co najważniejsze, dokonuje oceny osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się zakładanych dla praktyk. **Rekomenduje się** opracowanie wytycznych dotyczących kompetencji, doświadczenia oraz kwalifikacji zakładowych opiekunów praktyk oraz stosowanie ich w sposób systemowy.

W okresie pandemii Uczelnia realizowała praktyki w trybie zdalnym/hybrydowym, zarówno w Polsce, jak i za granicą.

W Uczelni obowiązuje regulamin praktyk, który określa procedurę realizacji praktyk przez studentów wszystkich kierunków studiów, zatem organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte kryteria i opublikowane zasady. Dokument wskazuje osoby odpowiedzialne za organizację, koordynację i nadzór nad praktykami oraz określa ich zadania i zakres odpowiedzialności. Jednym z narzędzi nadzoru praktyk przyjętym w Uczelni jest arkusz kontroli praktyki studenckiej, który pozwala weryfikować poprawność przebiegu praktyki. Ma on na celu kontrolę, czy student uczęszcza na praktykę, dokumentuje na bieżąco jej przebieg i to, czy działania studenta podlegają nadzorowi zakładowego opiekuna. Natomiast ani w uczelnianym regulaminie studiów ani w programie studiów dla kierunku, jak już wyżej wspomniano, nie określono wymogów stawianych opiekunom zakładowym, jak również reguł zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta czy warunków kwalifikowania na praktykę.

Uczelnia przyjęła błędne założenie o możliwości zaliczenia studentom praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej, zrealizowanych staży zawodowych, prowadzenia własnej działalności gospodarczej czy wolontariatu i w konsekwencji uznania efektów uczenia się osiągniętych w systemie pozaformalnym. Narusza to dyspozycję norm ustawy, stanowiącej jednoznacznie, iż odmienne sposoby osiągania i weryfikacji efektów uczenia się niż typowe, a zatem oparte na udziale studenta w zajęciach ujętych w programie i planach studiów, zorganizowanych przez uczelnię oraz na weryfikacji jego wysiłku przez osobę prowadzącą zajęcia, w trakcie tych zajęć oraz po ich zakończeniu, mogą być stosowane przez uczelnię tylko na podstawie przepisów szczególnych.

Uczelnia zapewnia miejsca praktyk dla studentów, a wybór tych miejsc, według informacji przedstawionych przez Uczelnię, został dokonany pod kątem zgodności ich profili z kierunkiem studiów oraz stosowania nowoczesnych rozwiązań i technologii. Nie podano jednak bardziej szczegółowych kryteriów, według których jest przeprowadzany. Studenci mogą wskazać inną instytucję (w kraju lub za granicą) i zrealizować tam praktykę po akceptacji miejsca odbywania praktyki przez Dyrekcję Instytutu Neofilologii. W tym przypadku również brak jasnych kryteriów oceny tych instytucji.

Pogram praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia uczelni oraz opiekunowie praktyk, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągane na praktykach podlegają systematycznej ocenie, dokonywanej z udziałem studentów. Studenci oceniają odbyte przez siebie praktyki poprzez badania ankietowe. Przyjęte procedury nie skutkują jednak doskonaleniem programu praktyk i jego realizacji, ponieważ nie zdiagnozowały nieprawidłowości odnoszących się do sformułowania efektów uczenia się, treści programowych czy doboru miejsc praktyki i opiekunów praktyk w zakładach pracy.

Program studiów w zakresie kształcenia pedagogicznego obejmuje praktykę zawodową w wymiarze 432 godziny + 168 godzin pracy własnej studenta. Praktyce tej przypisano 24 punkty ECTS. Pomimo, że wymiar praktyk jest o wiele większy niż minimalny określony w rozporządzeniu o standardzie kształcenia nauczycieli, brak podziału na praktyki psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne zmniejsza efektywność tych praktyk. Wszystkie etapy praktyki pedagogicznej odbywane są na podstawie jednego programu praktyk oraz jednego sylabusu, w którym podano jeden zestaw efektów uczenia się i treści programowych. Efekty uczenia się dla praktyki pedagogicznej nie są zgodne ze standardem, ponieważ zawierają poważne braki – większość efektów uczenia się podanych w standardzie nie jest podczas praktyk realizowana. Jeśli chodzi o praktyki w grupie B, efekty uczenia się nie odnoszą się do następujących efektów szczegółowych ze standardu: B.3.W1.- B.3.W3., B.3.U2.- B.3.U6., B.3.K.1. W zakresie efektów dla praktyk z grupy D, brakuje odniesienia do efektów D.2/E.2.W1-D.2/E.2.W3, D.2/E.2.U2, D.2/E.2.K1. Rażącym brakiem w efektach jest nieuwzględnienie samodzielnego prowadzenia lekcji przez praktykantów (choć zawarte jest to w programie praktyk i realizowane podczas praktyk, o czym świadczy udostępniona przez Uczelnię dokumentacja).

Umieszczenie praktyki pedagogicznej w programie studiów jest nieprawidłowe, ponieważ praktyka ta rozpoczyna się w semestrze 3, jednocześnie z zajęciami z dydaktyki szczegółowej i dwa semestry przed rozpoczęciem realizacji zajęć z bloku psychologiczno-pedagogicznego. Taka organizacja praktyk skutkuje brakiem przygotowania teoretycznego studentów do realizacji jakichkolwiek zadań związanych z pracą opiekuńczo-wychowawczą i dydaktyczną.

Miejsca odbywania praktyk nie zostały dobrane w pełni prawidłowo w odniesieniu do wymogów standardu kształcenia nauczycieli, ponieważ znalazły się wśród nich, oprócz szkół podstawowych, również szkoły językowe i przedszkola. Studenci realizują także praktykę w klasach I-III szkoły podstawowej, co też jest niezgodne ze standardem.

Podobnie jak w przypadku praktyki instytucjonalnej, uczelniani opiekunowie praktyk pedagogicznych są wyznaczani przez Dyrektora Instytutu Neofilologii PWSZ, jednak nie określono wyraźnie kryteriów, na podstawie których ten wybór się odbywa. Oceny kwalifikacji i stażu szkolnych opiekunów praktyk dokonuje uczelniany opiekun praktyki. Opiekunem praktyki powinien być nauczyciel, który osiągnął co najmniej stopień nauczyciela mianowanego. System weryfikacji kompetencji szkolnych opiekunów praktyk nie działa jednak prawidłowo, na co wskazuje udostępniona przez Uczelnię dokumentacja praktyk składana przez studentów. Otrzymują oni w wielu przypadkach jedynie powierzchowną informację zwrotną na temat prowadzonych przez siebie lekcji, w której pojawia się duża

powtarzalność komentarzy i wskazówek ze strony nauczyciela, co nie skutkuje efektywną pracą nad doskonaleniem zawodowego warsztatu pracy praktykantów.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku w odniesieniu do rozplanowania zajęć jest zgodna z zasadami higieny pracy, umożliwia systematyczne uczenie się oraz efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na naukę. Jak podkreśla Uczelnia, plan zajęć układany jest w taki sposób, by osoby jednocześnie studiujące i pracujące mogły swobodnie godzin pracę z nauką. Rozwiązanie w postaci planowania zajęć dla osób pracujących popołudniami, a także z uwzględnieniem sobót spotyka się z pozytywną reakcją studentów, co potwierdzone zostało na spotkaniu z nimi.

Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się, w tym czas sesji egzaminacyjnej, umożliwia ich weryfikację oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe na kierunku filologia tylko częściowo odpowiadają ogólnie sformułowanej koncepcji kształcenia oraz efektom uczenia się, gdyż nie uwzględniają w sposób odpowiedni praktycznych zastosowań wiedzy oraz umiejętności praktycznych potrzebnych w kontekstach zawodowych. Ponadto, nie odwołują się one prawidłowo do dyscyplin naukowych, do których kierunku został przyporządkowany, ponieważ nie uwypuklają wiodącej roli językoznawstwa. Treści programowe nie są kompleksowe, szczególnie w przypadku zajęć językoznawczych, nie są też w pełni specyficzne dla zajęć tworzących program studiów. W przypadku zajęć z zakresu przygotowania do zawodu nauczyciela, treści programowe nie są zgodne ze standardem kształcenia nauczycieli.

Liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się z wyjątkiem efektów związanych z kształceniem w zakresie drugiego języka obcego. Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć nie odpowiada praktycznemu profilowi studiów, ponieważ nie zostały zapewnione w wymaganym wymiarze i sposobie prowadzenie zajęć mających kształtować umiejętności praktyczne. Ponadto program studiów nie zapewnia na wszystkich specjalizacjach zajęć w dziedzinie nauk społecznych w wymaganym wymiarze.

Liczba godzin i punktów ECTS w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela odpowiada wymaganiom standardu, jednak w programie nie uwzględniono wszystkich zajęć (zajęcia z grupy C). Harmonogram realizacji programu studiów w module kształcenia pedagogicznego jest nieprawidłowy, to znaczy zajęcia z dydaktyki szczegółowej zaplanowane zostały wcześniej niż zajęcia z zakresu przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.

Metody kształcenia nie są wystarczająco różnorodne (np. w przypadku zajęć PNJA) i właściwe dla zapewnienia osiągnięcia przez studentów zaplanowanych efektów uczenia się. W przypadku wielu kursów zostały ponadto sformułowane nieprawidłowo, przez co są niezrozumiałe. Metody kształcenia nie są więc odpowiednio zorientowane na studentów oraz nie umożliwiają w pełni przygotowania studentów do działalności w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, a także kompetencje opiekunów nie zapewniają prawidłowej

realizacji praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym. Dla wszystkich praktyk instytucjonalnych (tj. praktyk realizowanych na specjalizacji biznesowej, tłumaczeniowej i z drugim językiem obcym) przygotowano ten sam program, który nie został odpowiednio sprofilowany pod kątem danej specjalności: efekty uczenia się i treści programowe nie są specyficzne dla zakresu działalności zawodowej (co wynika przede wszystkim z nieprecyzyjnej i niespecyficznej koncepcji kształcenia), a dobór miejsc odbywania praktyk jest w dużej mierze przypadkowy. Zasady realizacji praktyk nieprawidłowo umożliwiają zaliczanie ich na podstawie wykonywanej pracy zawodowej, zrealizowanych staży zawodowych, prowadzenia własnej działalności gospodarczej czy wolontariatu.

Program praktyk zawodowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów nie są zgodne z wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia nauczycieli. Efekty uczenia się dla praktyki pedagogicznej również nie realizują wszystkich efektów założonych w standardzie. Praktyka pedagogiczna jest nieprawidłowo umieszczona w planie studiów, ponieważ realizowana jest zanim studenci osiągną wiedzę i umiejętności z zakresu przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz dydaktyki szczegółowej. Założono również błędnie, że praktyka przygotowuje studentów do wykonywania zawodu nauczyciela języka obcego w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) braku treści programowych uwzględniających zastosowania wiedzy z dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek i uwzględniających aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku; 2) braku kompleksowości treści zajęć z zakresu dyscypliny językoznawstwo; 3) braku w programie studiów w wymaganym wymiarze i sposobie prowadzenia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne; 4) kolejności przedmiotów w planie studiów; 5) niezapewnienia wymiaru zajęć kształtujących umiejętności językowe w zakresie drugiego języka; 6) braku w programie studiów zajęć w dziedzinie nauk społecznych w wymaganym wymiarze punktów ECTS; 7) organizacji i programu praktyk zawodowych; 8) spełnienia wymagań standardu kształcenia nauczycieli; 9) zaliczania praktyk zawodowych na podstawie pracy zawodowej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Zapewnienie treści programowych uwzględniających zastosowanie wiedzy z dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek i uwzględniających aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.
2. Uzupełnienie treści kształcenia w zakresie zajęć powiązanych z dyscypliną językoznawstwo, aby nabrały kompleksowego charakteru.
3. Zapewnienie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w sposób spełniający wymagania określone w § 3 ust. 5 pkt 1 oraz § 6 rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów z dn. 27 września 2018 r. (Dz.U. z 2021 poz. 661).
4. Skorygowanie sekwencji zajęć w planie studiów w celu umożliwienia studentom nabycia zakładanej wiedzy i umiejętności.

5. Zapewnienie wymiaru zajęć kształtujących umiejętności językowe w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanego dla drugiego języka poziomu ESOKJ.
6. Zapewnienie w programie studiów zajęć z zakresu nauk społecznych w wymiarze co najmniej 5 punktów ECTS.
7. Dostosowanie miejsc odbywania praktyk do specyfiki danej specjalizacji (również w przypadku kształcenia nauczycielskiego) oraz określenie osobnych programów praktyk i sylabusów uwzględniających specyficzne zestawy efektów i treści kształcenia dla każdej ze specjalizacji oraz dla każdego etapu praktyki.
8. W zakresie kształcenia nauczycielskiego, dostosowanie treści programowych, etapów edukacyjnych oraz harmonogramu realizacji zajęć z zakresu kształcenia pedagogicznego oraz praktyk pedagogicznych do standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
9. Zaniechanie zaliczania praktyk na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.
10. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Przyjęcia na studia w PWSZ w Raciborzu odbywa się poprzez rekrutację, a także w drodze przeniesienia z innej uczelni, również z uczelni zagranicznej. Istnieje także możliwość przyjęcia w poczet studentów PWSZ w Raciborzu w ramach procedury potwierdzenia efektów uczenia się. Dorocznie podejmowana przez Senat uczelni uchwała rekrutacyjna w szczegółowy i wyczerpujący sposób określa zarówno warunki rekrutacji, jak i przebieg postępowania rekrutacyjnego. W dokumencie tym znajdują się informacje o terminach (poszczególnych tur) rekrutacji, rodzaju dokumentów uprawniających do poddania się procesowi rekrutacji (świadectwo dojrzałości lub inny równorzędny dokument) oraz wymaganych opłatach. Załącznik do uchwały rekrutacyjnej reguluje także zasady przeprowadzenia procedury konkursowej oraz ustalenia listy rankingowej kandydatów. Przedstawiono w nim wzór, według którego przeliczane są osiągnięcia kandydatów uzyskane na egzaminie maturalnym na wynik rekrutacyjny wyrażony w punktach. Pośród zapisów uchwały rekrutacyjnej wraz z załącznikiem nie znaleziono regulacji potwierdzających te informacje. Wobec kandydatów na studia na kierunku filologia nie wskazano innych dodatkowych / minimalnych wymagań np. w stosunku do poziomu egzaminu maturalnego z języka polskiego. Kandydaci zostają natomiast zobligowani do wskazania języka studiowania oraz stopnia poziomu zaawansowania swoich umiejętności językowych. Tak sformułowane zasady rekrutacji zapewniają kandydatom bezstronny i równy dostęp do studiów. Są także przejrzyste, lecz nie w pełni selektywne. Nie prowadzą do zrekrutowania kandydatów posiadających wstępną wiedzę oraz umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Część zrekrutowanych studentów takiej wiedzy i umiejętności wstępnych w stopniu zadowalającym nie posiada. Świadczy o tym opisywane w Raporcie Samooceny i potwierdzone podczas wizytacji w uczelni zjawisko licznych rezygnacji ze studiów / wniosków o zmianę kierunku z powodu nieradzenia sobie przez studentów z obciążeniami w postaci bardzo dużego nakładu pracy własnej w celu właściwej realizacji programu studiów. Zgodnie z wypowiedziami dyrektora Instytutu Neofilologii selekcja studentów następuje właściwie – w formie rezygnacji ze studiów - podczas kształcenia w początkowych semestrach. **Rekomenduje się** przeprowadzenie

skorelowanej analizy czterech parametrów, tj. obecnych zasad rekrutacji, stopnia przygotowania do studiów filologicznych osób przyjętych na studia, odsetka przedwczesnych rezygnacji z kształcenia na kierunku oraz struktury programu studiów i rozważenia wprowadzenia na tej podstawie zmian w zasadach postępowania rekrutacyjnego, które uczynią z niego proces w pełni selekcyjny.

Uchwała rekrutacyjna nie zawiera informacji o wymaganiach stawianych kandydatom w zakresie kompetencji cyfrowych. W związku z obecnymi warunkami kształcenia na polskich uczelniach związanymi z przeciwdziałaniem zagrożeniu zarażeniem wirusem SARS-CoV-2 w postaci np. konieczności wprowadzenia kształcenia hybrydowego lub zdalnego **rekomenduje się** uwzględnienie w uchwale rekrutacyjnej informacji o wskazanych i oczekiwanych od kandydatów kompetencjach cyfrowych umożliwiających właściwy udział studentów w procesie kształcenia na odległość.

W odrębnej uchwale Senatu ustalono zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych stopnia centralnego. Kolejna uchwała Senatu ustala aktualny wykaz kierunków, na które prowadzi się postępowanie rekrutacyjne w danym roku akademickim. W wykazie kierunków na rok akad. 2021/2022 znajduje się kierunek filologia. Rektor PWSZ w Raciborzu ustala w trybie zarządzenia limit przyjęć na poszczególne kierunki studiów, także minimalny limit przyjęć obowiązujący każdy z kierunków studiów (minimum 18 osób). Limit przyjęć dla kierunku filologia wyniósł 140 osób. Zarówno uchwała rekrutacyjna, załącznik do niej oraz zarządzenie rektora w sprawie ustalenia limitów przyjęć mówią o rekrutacji na kierunek filologia. Natomiast w informacjach dotyczących postępowania rekrutacyjnego na stronie internetowej uczelni znajdują się informacje o prowadzeniu rekrutacji na kierunku filologia angielska, filologia germańska oraz filologia czeska. Istnieje możliwość zarejestrowania się w elektronicznym systemie rekrutacyjnym poprzez stronę www uczelni na każdy z wyżej wymienionych „kierunków”. Na stronie internetowej poświęconej rekrutacji nie odnaleziono natomiast możliwości zarejestrowania się w internetowym systemie rekrutacyjnym na kierunek filologia. **Rekomenduje się** uporządkowanie informacji dotyczących postępowania i zasad rekrutacji prezentowanych na stronie internetowej uczelni, tak aby odpowiadały one regulacjom zawartym w uchwale rekrutacyjnej. **Rekomenduje się** także dostosowanie sposobu rejestracji do internetowego systemu rekrutacyjnego do zapisów uchwały rekrutacyjnej (nie rekrutacja na trzy odrębne „kierunki” filologiczne, lecz na kierunek filologia).

PWSZ w Raciborzu - zgodnie z regulacjami zawartymi w zarządzeniu rektora w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców kształcenia - umożliwia cudzoziemcom podejmowanie studiów w uczelni także z pominięciem zasad dotyczących rekrutacji. Odbywa się to na podstawie 1) umów międzynarodowych, 2) decyzji ministra lub 3) decyzji rektora PWSZ. Zarządzenie rektora zobowiązuje cudzoziemców podejmujących studia do znajomości języka polskiego w stopniu umożliwiający im udział w zajęciach dydaktycznych. Potwierdzenie osiągnięcia odpowiedniego poziomu biegłości języka polskiego następuje na podstawie następujących dokumentów: 1) świadectwa ukończenia kursu przygotowującego do podjęcia kształcenia w języku polskim przeprowadzonego w jednostkach wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, 2) certyfikatu znajomości języka polskiego co najmniej na poziomie biegłości językowej B1 wystawionego przez Państwową Komisję do spraw Poświadczenia Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, 3) świadectwa dojrzałości wydanego w polskim systemie oświaty, 4) świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej za granicą, w której zajęcia były prowadzone w języku polskim. Ponadto otwarto możliwość wewnętrznego potwierdzenia osiągnięcia przez kandydata oczekiwanego przez uczelnię poziomu biegłości językowej w zakresie języka polskiego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu nie precyzując trybu i formy tej procedury. **Rekomenduje się** doprecyzowanie tych zapisów.

PWSZ w Raciborzu stwarza także możliwość identyfikacji i oceny adekwatności w stosunku do założonych dla kierunku i poszczególnych zajęć efektów uczenia się, a na tej podstawie uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych poza systemem studiów oraz na innych kierunkach i uczelniach, również zagranicznych. Są one skodyfikowane uchwałami regulującymi m.in. przebieg procedury potwierdzania efektów uczenia się. Zasady są przejrzyste, transparentne i nie dyskryminują kandydatów

Zasady dyplomowania określone są w Regulaminie Studiów PWSZ w Raciborzu. Dokument ten zawiera ogólną charakterystykę pracy dyplomowej – jest „samodzielnym opracowaniem zagadnienia naukowego, artystycznego lub praktycznego (...) potwierdzającym ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane ze studiami na danym kierunku, poziomie i profilu oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania.”

Regulamin Studiów, w rozdziale nr. 5 pt. „Zakończenie studiów” wskazuje, że na promotora jako osobę ustalającą temat pracy dyplomowej („temat pracy dyplomowej ustala ze studentami promotor” par. 37, ust. 1) oraz termin, w którym należy tego ustalenia dokonać. Regulamin Studiów obowiązuje dyrektora instytutu do zatwierdzenia tematu pracy dyplomowej. W uregulowaniach funkcjonujących w PWSZ w Raciborzu dotyczących procesu dyplomowania brak jest wskazania kryteriów, według których następuje zatwierdzenie tematu pracy dyplomowej. Brak jest także określenia właściwej procedury, m.in. terminów czy też rodzaju informacji o tematyce pracy dyplomowej, na podstawie których dyrektor instytutu podejmuje decyzję. Nie określono też specyficznych dla kierunku wymagań stawianych pracom dyplomowym, w tym w szczególności 1) ich odniesienia do dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano kierunek oraz 2) ich aplikacyjności. A także kwestii związanej z wyborem języka, w którym sporządzana jest praca dyplomowa. Studenci kierunku filologia przedkładali w ostatnich latach prace dyplomowe napisane zarówno w języku obcym / kierunkowym jak i w języku polskim. Jak dotąd brak jest jasnych merytorycznych przesłanek determinujących wybór języka. Zarówno władze PWSZ w Raciborzu, jak i nauczyciele akademicy zaangażowani w kształcenie na kierunku filologia stwierdzają, że studenci tzw. specjalizacji komunikatywnych (rozpoczynających studia z pewną znajomością języka kierunkowego) częściej piszą pracę dyplomową w języku docelowym, natomiast studenci tzw. specjalności podstawowej (rozpoczynający studia bez znajomości lub z nikłą znajomością języka kierunkowego) częściej sporządzają pracę w języku polskim. Takie rozwiązanie nie stanowi zasady podejmowania decyzji o języku pracy dyplomowej: po pierwsze nie określono precyzyjnych, merytorycznych przesłanek do jej podjęcia, po drugie nie wskazano osoby / gremium upoważnionych do podjęcia takiej decyzji. Ponadto nie można zgodzić się z interpretacją, że wybór języka sporządzania pracy dyplomowej na kierunku filologia zależy od początkowego poziomu umiejętności językowych studentów. Wszyscy studenci niezależnie od umiejętności wstępnych realizują kształcenie prowadzące do uzyskania tych samych efektów uczenia się na kierunku. Zatem sposób weryfikacji efektów uczenia się poprzez pracę dyplomową powinien być dla nich wszystkich taki sam.

W Regulaminie Studiów w sposób szczegółowy i wyczerpujący ustalono procedurę rejestracji pracy dyplomowej, w tym m.in. sprawdzania ich przy pomocy Jednolitego Systemu Antyplagiatowego, archiwizowania prac w Ogólnopolskim Repozytorium Pisemnych Prac Dyplomowych (ORPPD) oraz warunki i terminy przeprowadzenia egzaminu dyplomowego, wraz ze sposobem ustalenia końcowego wyniku studiów.

W dotychczasowych uregulowania procesu dyplomowania brak jest ponadto ustaleń dotyczących specyficznych dla kierunku kryteriów oceniania pracy dyplomowej. Dla kierunku filologia nie ustalono dotąd szczegółowych i właściwych dla kształcenia filologicznego zasad przeprowadzania egzaminu dyplomowego, np. języka, w którym przeprowadzany jest egzamin dyplomowy. Brakuje również określenia zakresu merytorycznego egzaminu dyplomowego, tak aby gwarantował on finalną, kompleksową weryfikację efektów uczenia się założonych dla kierunku filologia.

Zgodnie z deklaracją dyrekcji Instytutu Neofilologii osoby odpowiedzialne za kształcenie na ocenianym kierunku dostrzegły ten brak i podjęły inicjatywę ustalenia zasad przeprowadzenia egzaminu dyplomowego właściwych dla kierunku. Prace znajdują się w fazie początkowej.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zostały określone w Regulaminie Studiów w PWSZ w Raciborzu. Reguluje on warunki uzyskania zaliczenia, sposobu ustalania terminarza zaliczeń i egzaminów, w tym zaliczeń i egzaminów poprawkowych oraz zasad przyznawania i ustalania terminu egzaminu komisyjnego. Określono w nim również warunki zaliczania i powtarzania semestrów, sposób obliczania semestralnej średniej ze uzyskanych ocen, a także warunki skreślenia z listy studentów np. ze względu na brak postępów w nauce. W Regulaminie Studiów określono ogólne zasady zaliczania praktyk zawodowych. Ponadto Regulamin ustanawia sposób przekazywania studentom informacji o uzyskanych ocenach. Poczynione przez uczelnię respektują zasadę przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się i to na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie

W Regulaminie Studiów stwierdzono, że studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów oraz uzyskiwać zaliczenia i zdawać egzaminy w terminach ustalonych indywidualnie z prowadzących zajęcia, oczywiście przy zachowaniu organizacji roku akademickiego. Student z niepełnosprawnościami ma również prawo do ubiegania się o zmianę warunków uczestniczenia w zajęciach oraz zmianę formy ich zaliczenia. Poza tym zapisem regulaminowym uczelnia nie posiada bardziej szczegółowych uregulowań mówiących o dostosowaniu formy zaliczeń czy egzaminów do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Mimo braku tych formalnych regulacji nauczyciele akademicki dostosowują formy weryfikacji efektów uczenia do możliwości studentów z niepełnosprawnościami kierując się własną wiedzą i intuicją, np. wydłużając czas przewidziany na sporządzenie pracy pisemnej, dostosowują przygotowane przez siebie teksty stosując powiększoną czcionkę itd. **Rekomenduje się** wypracowanie i wprowadzenie formalnych, ustandaryzowanych zasad określających sposoby dostosowania metod sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb i możliwości studentów z niepełnosprawnościami.

Powyższej przywołane regulacje regulaminowe stanowią dobrą przesłankę do równego traktowania studentów w procesie weryfikowania efektów uczenia się, zapewniają transparentność procesu weryfikacji efektów uczenia się i tworzą dobre uwarunkowania brzegowe dla rzetelności oraz bezstronności tego procesu.

Zapisy Regulaminu studiów obejmują zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją efektów uczenia się (możliwość odwołania się przez studenta od otrzymanej oceny lub przeprowadzenie na wniosek studenta zaliczenia czy egzaminu przez innego niż pierwotnie wskazanego nauczyciela akademickiego). Regulamin ustala również zasady postępowania (postępowanie dyscyplinarne, ukarania studenta) w przypadku stwierdzenia zachowań nieetycznych czy uchybiających godności studenta.

Szczegółowe zasady weryfikacji osiągania przez studentów efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć na kierunku filologia zostały określone w kartach przedmiotu i obejmują wskazania sposobów (metod, form) weryfikacji odrębnie dla każdego efektu uczenia się. Wszystkie karty przedmiotu zawierają ponadto szczegółowe kryteria oceniania specyficzne dla poszczególnych zajęć, co jest zabiegiem korzystnym ze względu na utrzymanie jakości kształcenia: jasno sformułowania dotyczące oczekiwań stawianym studentom są zabiegiem gwarantującym m.in. transparentność i rzetelność procesu weryfikacji oraz porównywalność ocen otrzymywanych przez studentów.

Metody weryfikacji realizacji efektów uczenia się nazywane są w większości kart przedmiotów w sposób hasłowy, np. dyskusja, wypowiedź ustna, prezentacja, kolokwium czy egzamin. Paleta stosowanych metod weryfikacji uczenia się jest różnorodna i w wielu przypadkach adekwatna w stosunku do założonych efektów. Należą do nich m.in. zadania domowe, portfolio, tłumaczenie zdań i krótkich tekstów, edycja tekstów, próbki tłumaczeń pisemnych, obserwacja, analiza przypadku, omówienia i ocena negocjacji i case study. W nielicznych kartach przedmiotu naleźć można bardziej szczegółową charakterystykę metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, np. w karcie przedmiotu „praktyczne aspekty literaturoznawstwa” (filologia angielska, poziom komunikacyjny) sformułowano metody weryfikacji w sposób rozbudowany wskazując na szczegółowe zasady weryfikacji spełnienia efektów uczenia, np. „1. ocena testu odzwierciedlająca stopień praktycznego opanowania wiedzy z zakresu wybranych metod teorii interpretacji dzieł literackich. 2. ocena wypowiedzi ustnej (np. analiza stylistyczno- strukturalna tekstu literackiego) sprawdzająca znajomość wybranej teorii literaturoznawczej. (a metoda realizacji to test zaliczeniowy / wypowiedź ustna), ale także przy dyskusji jako metodzie realizacji - ocena umiejętności i praktyk filologicznych w zespole weryfikująca nabytą przez studenta umiejętność dostosowania w procesie badawczym metod, procedur i praktyk filologicznych, ocena wypowiedzi ustnej/dyskusji sprawdzająca poczynione przez studenta postępy z dziedziny literaturoznawstwa w trakcie trwania zajęć”. Uznać to należy za dobrą informację dla studentów pozwalającą im na zapoznanie się w pełni z warunkami zaliczania i egzaminowania. Niektóre karty przedmiotów zawierają zapisy stanowiące o niezrozumieniu i braku rozróżnienia pomiędzy metodami realizacji oraz metodami weryfikacji spełnienia efektów uczenia się: np. w karcie zajęć *kultura języka i netykieta* błędnie uznano takie formy jak kolokwium zaliczeniowe, praca pisemna za metody realizacji założonych efektów. Natomiast metodami oceny stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się nazwano ocenę z kolokwium zaliczeniowego czy ocenę z egzaminu. Podobne zapisy nie rozróżniające metod realizacji od metod weryfikacji efektów uczenia się odnaleźć można w kartach takich zajęć jak np. *komunikacja i inteligencja społeczna* (fil. angielska, poziom komunikatywny), *gramatyka opisowa języka* (filologia angielska, poziom komunikatywny) oraz *gramatyka opisowa* (język angielski, poziom podstawowy), *podstawy tłumaczenia pisemnego* (filologia czeska, poziom podstawowy) czy *język specjalistyczny* (język niemiecki, poziom podstawowy). Ponadto w przypadku zajęć z *translatoryki i edycji tekstu* (filologia germańska, poziom komunikatywny), *komunikacja i inteligencja społeczna w biznesie* (filologia czeska, poziom podstawowy), *przekład tekstów artystycznych* (język niemiecki, poziom podstawowy) czy *podstawy tłumaczenia pisemnego* (język niemiecki, poziom podstawowy) metodą realizacji efektów z zakresu wiedzy i umiejętności jest kolokwium zaliczeniowe, natomiast metod weryfikacji ocena z kolokwium zaliczeniowego oraz ocena z egzaminu.

W przypadku kilku zajęć metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia nie zapewniają w pełni skutecznej weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Nie są one bowiem powiązane z odpowiednią kategorią

wiedzy, umiejętności i kompetencji. Wszystkie weryfikowane są za pomocą tych samych metod, co sprawia, że wskazane metody weryfikacji efektów uczenia się są nie adekwatne do ich specyfiki, np. w ramach zajęć *technologia informacyjna i podstawy (e)komunikacji* (fil. angielska, poziom komunikatywny) wszystkie efekty uczenia się weryfikowane są przy pomocy zaliczenia ćwiczeń praktycznych, a w przypadku *praktyki instytucjonalnej* (filologia germańska, poziom komunikatywny oraz język niemiecki, poziom podstawowy) wszystkie efekty weryfikowane są przez ocenę dokumentacji praktyki, a w ramach zajęć *podstawy lingwistyki stosowanej* (filologia angielska, poziom komunikatywny) do weryfikacji wszystkich efektów uczenia się stosuje w tym samym stopniu trzy metody weryfikacji: ocenę dyskusji, prezentacji i / lub referatu. Na zajęciach *przekład tekstów artystycznych* (język niemiecki, poziom podstawowy) oraz *podstawy tłumaczenia pisemnego* (język niemiecki, poziom podstawowy) efekty uczenia się z kategorii wiedzy i umiejętności weryfikowane są oceną z kolokwium zaliczeniowego (oceną z egzaminu), a wszystkie z zakresu kompetencji poprzez podsumowanie dyskusji.

Karty przedmiotów w przypadku wielu zajęć informują, że w celu weryfikowania efektów uczenia się ze wszystkich trzech kategorii stosuje się ocenę zaangażowania studentów w dyskusję (np. *przekład tekstów artystycznych, komunikacja i inteligencja społeczna, translatoryka i edycja tekstu, praktyka instytucjonalna, podstawy tłumaczenia pisemnego, pisanie tekstów użytkowych w języku obcym, dydaktyka, pedagogika z elementami prawa oświatowego, autoprezentacja i wystąpienia publiczne, przedsiębiorczość i projekty europejskie, korespondencja służbowa i handlowa z tłumaczeniem specjalistycznym, język biznesu i administracji, kultura języka i netykieta* i wiele innych). Nie wskazuje się w żadnej z kart przedmiotów, w jaki sposób ocena zaangażowania w dyskusję podlega obiektywizowaniu.

Ponadto w wielu kartach przedmiotu określono formy weryfikacji wskazanych efektów uczenia się nieadekwatnych do ich specyfiki, np.

- realizowność obszarów językowych (filologia angielska, poziom komunikatywny) przy pomocy oceny prezentacji, kolokwium oraz testu ustnego założono weryfikację następujących efektów z zakresu kompetencji „potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie, zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności w pracy zawodowej, korzystając z różnych źródeł a także z nowoczesnych technologii” oraz „jest gotów do krytycznej oceny poziomu swojej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych oraz zasięganiu opinii ekspertów, wyznacza kierunki własnego rozwoju i kształcenia”;
- *encyklopedia prawa*, zajęć realizowanych w formie wykładu za pomocą oceny zaangażowania w dyskusję planuje się weryfikację następujących efektów uczenia się „efekt K_W13 Student zna i rozumie dylematy działalności zawodowej dot. faktów o odbiorcach pracy filologa, metodach diagnozowania ich potrzeb i oceny jakości usług świadczonych przez przedstawicieli w/w zawodów”, „K_W15 Student zna i rozumie fundamentalne uwarunkowania dot. bezpieczeństwa i higieny pracy w instytucjach edukacyjnych, medialnych, turystycznych, wydawniczych oraz w prywatnych firmach i przedsiębiorstwach (w powiązaniu ze studiowanym kierunkiem)”, „K_U08 Student potrafi stosować przepisy prawa (odnoszącego się do instytucji związanych z wybraną sferą działalności filologa), w szczególności prawa autorskiego oraz norm regulujących zarządzanie własnością intelektualną w planowaniu pracy indywidualnej oraz w zespole” oraz „K_K03 Student jest gotów do zachowania się w sposób profesjonalny i przestrzegania zasad etyki zawodowej”;

- *metody efektywnego uczenia się języków obcych* (filologia germańska, poziom komunikatywny) efekt „K_U11 Student potrafi pracować w zespole pełniąc różne role; jest zdolny do przyjmowania i wyznaczania zadań w odniesieniu do wybranej profesji (także o charakterze interdyscyplinarnym)” zgodnie z zapisem sylabusu realizowany jest poprzez prezentację, a metodę weryfikacji stanowi ocena prezentacji.

W dokumentacji kierunku znajdują się różne karty praktyki instytucjonalnej dla poszczególnych „ścieżek kształcenia” w sposób odmienny definiujące weryfikację efektów uczenia się: sylabus „praktyki instytucjonalnej” (filologia angielska, poziom komunikacyjny) wskazuje na następujące metody weryfikacji: obserwacja, analiza przypadku, dyskusja, gry symulacyjne dyskusja, wywiad w terenie. Karta przedmiotu praktyki instytucjonalnej dla filologii czeskiej, poziom podstawowy wskazuje na następujące formy weryfikacji: ocena tłumaczeń ustnych/pisemnych, ocena prowadzonej dokumentacji, ocena opiekuna praktyki, ocena sprawozdania studenta. „Praktyka instytucjonalna” dla filologia germańska, poziom komunikatywny, także język niemiecki, poziom podstawowy opisana jest dla cyklu 2021-2024 w dwóch kartach przedmiotu, z tego jedna JT - 30 zakłada weryfikację wszystkich efektów przez ocenę dokumentacji praktyki (tutaj brak jest informacji na temat czynności, na podstawie których oceniono osiągnięcie zaplanowanych efektów), natomiast druga, JO-29 zakłada jako formy weryfikacji ocenę tłumaczeń ustnych/pisemnych, ocenę prowadzonej dokumentacji praktyki, ocenę opiekuna praktyki oraz ocenę sprawozdania studenta. **Rekomenduje się** bardziej precyzyjne określenie narzędzi służących do weryfikacji efektów uczenia się zakładanych dla praktyki, **rekomenduje się** także uwzględnienie w przypadku każdej ze ścieżek kształcenia samooceny studenta jako metody weryfikacji efektów uczenia się zdefiniowanych dla praktyki instytucjonalnej.

Co do zasady zastosowane sposoby weryfikacji efektów uczenia się w zakresie języka obcego / języka kierunkowego obejmujące egzaminy weryfikujące w sposób zintegrowany umiejętności językowe, kolokwia (pisemne i ustne), ocenę aktywności na zajęciach, a także prace pisemne: testy, prace domowe itd., nie budzą zastrzeżeń. Formy te zastosowane zostały w sposób właściwy. Weryfikacji efektów uczenia się w zakresie języka kierunkowego (języka angielskiego i języka niemieckiego) na koniec kształcenia językowego (po 6. semestrze) przeprowadza się poprzez egzamin weryfikujący zintegrowane umiejętności językowe jednak na odmiennym poziomie umiejętności, dla studentów tzw. specjalizacji podstawowej (język angielski / język niemiecki) na poziomie B2, natomiast dla studentów tzw. specjalizacji komunikacyjnej (filologia angielska / filologia niemiecka) na poziomie C1. Takie postępowanie stoi w sprzeczności do zasady, że wszyscy ci studenci studiują ten sam kierunek studiów, dla którego określono jeden zestaw efektów uczenia się. Takie postępowanie nie weryfikuje w sposób właściwy uzyskania przez wszystkich studentów ocenianego kierunku tych samych efektów uczenia się.

W kartach przedmiotów w ramach programu studiów na kierunku filologia w wielu przypadkach np. *przekład tekstów artystycznych, przekład tekstów specjalistycznych, translatoryka i edycja tekstu, międzykulturowość i sztuka prowadzenia negocjacji czy międzykulturowość i sztuka prowadzenia negocjacji* wskazano właściwie na sposoby weryfikacji opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. W innych sylabusach pojawiają się bardzo ogólne zapisy typu „zaliczenia ćwiczeń praktycznych” (np. *pedagogika z elementami prawa oświatowego, technologia informacyjna i podstawy (e)komunikacji* (fil. angielska, poziom komunikatywny), w których brakuje niezbędnych informacji szczegółowych wskazujących na rodzaj umiejętności praktycznych oraz ich odniesienia do obszarów zawodowych specyficznych dla tego kierunku.

Ze względu na przeciwdziałaniu zagrożeniu zarażenia wirusem SARS-Cov-2 uczelnia w roku akad. 2020/21 weryfikację efektów uczenia się w formie zdalnej. Mimo, że nie uregulowano zasad weryfikacji uczenia się z wykorzystaniem metod i kształcenia na odległość i decyzje dotyczące weryfikacji w ramach poszczególnych zajęć pozostawiono nauczycielom akademickim, podjęte w tym zakresie działania zagwarantowały rzetelną ocenę studentów.

Metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w postaci egzaminu, kolokwium, obserwacji zachowań, prezentacji konspektów zajęć, aktywność w dyskusji są różnicowane względem efektów uczenia się i adekwatne do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikację wszystkich efektów uczenia się dla praktyki pedagogicznej realizuje się poprzez ocenę dokumentacji praktyki. Brakuje bardziej szczegółowych zapisów adekwatnych do założonych efektów uczenia się oraz wskazania na weryfikowane czynności.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych (kolokwium pisemnych oraz prac egzaminacyjnych) oraz ich wyników, prac dyplomowych i dzienników praktyk. Nie są one monitorowane poprzez prowadzenie analiz losów absolwentów (na rynku pracy lub dalszej ścieżce kształcenia). **Rekomenduje się** wykorzystanie w procesie oceny osiągnięcia przez studentów założonych dla kierunku efektów uczenia się danych dotyczących absolwentów, np. w ujęciach statystycznych.

Przedłożone do oceny prace etapowe, zaliczeniowe i egzaminacyjne potwierdzają w większości przypadków ich dostosowanie do poziomu i profilu studiów, a także do dyscyplin do których kierunku został przyporządkowany. Tematyka prac wiąże się ze specyfiką kształcenia filologa. Stosowane formy i metody weryfikacji w wielu przypadkach nie zostały trafnie dobrane do typów zajęć i efektów uczenia się, które były oceniane. Wystąpiły przypadki braku pełnej informacji zwrotnej, przykładowo dotyczącej popełnionych błędów czy uzasadnienia oceny.

Losowo wybrane prace dyplomowe, licencjackie nie odpowiadają wymogom kształcenia na profilu praktycznym, gdyż nie wykazują charakteru aplikacyjnego czy wdrożeniowego. Tematyka kilku z nich nie odpowiada efektom uczenia się założonym dla ocenianego kierunku i nie wpisuje się w zakres badań dyscyplin, do których kierunku został przyporządkowany. Prace te podejmują tematykę historyczną czy też ekonomiczną (teorię zarządzania). Niektóre prace cechują braki w literaturze przedmiotu, a podejmowana tematyka traktowana jest skrótowo i powierzchownie. Oceny są różnorodne i harmonizują ze średnią ocen dyplomantów ze studiów. Prace dyplomowe dotyczące językoznawstwa są raczej rzadkością, podczas gdy dyscypliną wiodącą, do której kierunku został przyporządkowany, jest językoznawstwo. **Rekomenduje się**, aby stworzyć studentom większą paletę możliwości pisania prac dyplomowych w ramach dyscypliny wiodącej.

Studenci ocenianego kierunku nie są autorami lub współautorami publikacji, nie posiadają innych osiągnięć w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku. **Rekomenduje się** aktywizowanie studentów, np. w ramach funkcjonujących w uczelni kół naukowych do realizacji projektów, których rezultaty mogłyby zostać upublicznione np. w postaci publikacji powiązanych z dyscyplinami przypisanymi do kierunku lub z obszarami działalności zawodowej właściwymi dla kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury kwalifikacji są przejrzyste, lecz nie zapewniają właściwej selekcji kandydatów na studia. Uczelnia nie określiła kompetencji wstępnych niezbędnych do osiągnięcia zakładanych dla kierunku filologia efektów uczenia się. W procesie rekrutacji nie uwzględnia się informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W procesie rekrutacji kandydaci nie zostają poinformowani o tym, że przystępują do kształcenia na kierunku filologia, lecz odpowiednio na filologii angielskiej, filologii germańskiej lub filologii czeskiej. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zapewniają możliwość identyfikowania efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności wobec efektów uczenia się określonych w programie studiów. Zasady i procedury dyplomowania nie w pełni odpowiadają profilowi praktycznemu, nie zapewniają więc potwierdzenia spełnienia przez studentów wszystkich efektów uczenia się, gdyż pomijają wdrożeniowy (aplikacyjny) charakter pracy dyplomowej.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągania przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się są właściwe i umożliwiają równe traktowania studentów. Zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu oceniania, określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej oraz określają zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem.

Sposoby weryfikacji osiąganych przez studentów efektów uczenia się i postępów w nauce nie zapewniają pełnej skuteczności weryfikacji wszystkich efektów uczenia się, gdyż nie są ujęte precyzyjnie i nie są to sposoby specyficzne dla zakładanych efektów uczenia się w poszczególnych kategoriach (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne). Sposób przeprowadzenia weryfikacji efektów uczenia się w zakresie umiejętności językowych (język kierunkowy) nie umożliwia jednolitego sprawdzenia zdobytych kompetencji językowych przez wszystkich studentów kierunku filologia. Metody weryfikacji efektów uczenia się w grupie przedmiotów przypisanych do modułu przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela są adekwatne do założonych efektów uczenia się. Dowody na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, szczególnie w postaci prac dyplomowych, pokazują, że prace te nie w pełni powiązane są z koncepcją kształcenia praktycznego, gdyż nie mają charakteru aplikacyjnego. Studenci nie są autorami lub współautorami prac naukowych czy wdrożeniowych.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane zostały rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1. zasad dyplomowania, nieuwzględniających aplikacyjnego charakteru prac dyplomowych, braku ich dostosowania do profilu praktycznego studiów i dyscypliny wiodącej; 2. z faktu, że nie wszystkie prace dyplomowe miały charakter aplikacyjny w zakresie dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano kierunek, 3. metod weryfikacji osiąganych przez studentów efektów uczenia się i postępów w nauce, które zapewniałyby skuteczną weryfikację wszystkich efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Sformułowanie i wdrożenie rozwiązań dotyczących procesu dyplomowania, odpowiednich dla profilu praktycznego studiów, z uwzględnieniem aplikacyjnego charakteru prac dyplomowych.
2. Zapewnienie, by prace dyplomowe miały charakter aplikacyjny w zakresie zastosowań wiedzy w dyscyplinach naukowych, do których został przyporządkowany kierunek.
3. Zaprojektowanie i wdrożenie zasad zapewniających weryfikację stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się założonych dla poszczególnych zajęć oraz umożliwiających sprawdzenie opanowania przez studentów umiejętności zawodowych właściwych dla kierunku.
4. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na kierunku filologia zajęcia prowadzone są ogółem przez 28 osób, w tym 2 pracowników posiadających stopień doktora habilitowanego, 17 nauczycieli posiadających stopień doktora oraz 9 osób legitymujących się tytułem zawodowym magistra. Wszyscy pracownicy są pracownikami etatowymi Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, 23 osoby zatrudnione są w pełnym wymiarze czasu, 5 - na pół etatu. W kształceniu na kierunku filologia zaangażowanych jest czworo obcokrajowców. Wśród ww. kadry dominują pracownicy z udokumentowanym dorobkiem w zakresie nauk humanistycznych w takich dyscyplinach jak literaturoznawstwo, językoznawstwo oraz historia. W stosunku do przyjętej koncepcji kształcenia istnieje nadreprezentacja wśród pracowników nauczycieli akademickich z dorobkiem w dyscyplinie literaturoznawstwo. Jednak podstawowe zainteresowania badawcze, zdobyte poza uczelnią doświadczenie zawodowe kadry (6 osób pracuje jako tłumacze przysięgli), także zakres, w którym w ostatnich latach uzupełniali oni swoje wykształcenie (np. studia podyplomowe, studia MBA) w większości przypadków korespondują z tematyką prowadzoną przez poszczególnych nauczycieli akademickich zajęć. W bieżącej obsadzie zajęć zauważono trzy przypadki, w których dokonano obsady zajęć dydaktycznych niezgodnych z dorobkiem lub doświadczeniem zdobytym poza uczelnią osób. Dwoje nauczycieli akademickich z doktoratem z dyscypliny literaturoznawstwo bez dorobku językoznawczego prowadzi zajęcia z gramatyki opisowej języka niemieckiego. Ponadto literaturoznawczyni (osoba ze stopniem doktora w tej dyscyplinie) bez poświadczanego doświadczenia zawodowego w zakresie tłumaczeń prowadzi przedmiot korespondencja służbowa i handlowa z tłumaczeniem specjalistycznym. **Rekomenduje się** wypracowanie i zastosowanie procedur gwarantujących prawidłową, adekwatną do dorobku, kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego nauczycieli akademickich obsady zajęć dydaktycznych.

Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów, obciążenia godzinowe poszczególnych dydaktyków oraz posiadane przez nauczycieli akademickich kompetencje dydaktyczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Kadra dydaktyczna została także właściwie przygotowana do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość. Nauczyciele akademicy posiadają odpowiednie kwalifikacje metodyczne i dydaktyczne. Część z nich systematycznie je podnosi, do czego motywowana jest przez uczelnię.

PWSZ w Raciborzu posiada od wielu lat stabilną kadrę dydaktyczną. Polityka kadrowa prowadzona jest w trzech obszarach: ewaluacji aktywności naukowej / publikacyjnej, ewaluacji pracy dydaktycznej oraz motywowania i wspierania podnoszenia szeroko rozumianych kompetencji kadry dydaktycznej.

Wszyscy prowadzący zajęcia są oceniani przez studentów za pomocą ankiet zajęć. Od dwóch lat ankieta prowadzona jest w formie elektronicznej, co zwiększyło jej zwrotność i tym samym uczyniło wyniki ankiet bardziej wiarygodnymi. Nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie pracownika obejmującej działalność dydaktyczną, dokonania „praktyczne” oraz naukowe. Wyniki prowadzonej przez studentów i przez przełożonych ewaluacji nauczycieli akademickich są wykorzystywane w doskonaleniu kadry dydaktycznej. Uczelnia prowadzi działania motywujące nauczycieli akademickich do podnoszenia kompetencji oraz rozwoju naukowego, np. wspierając publikację prac naukowych (w uczelnianym czasopiśmie), wyjazdy konferencyjne, wyjazdy w ramach programu Erasmus+, organizuje szkolenia podnoszące kompetencje przydatne w badaniach naukowych i w działalności dydaktycznej (np. umiejętności cyfrowe). Realizowana polityka kadrowa uczelni z pewnością sprzyja stabilizacji zatrudnienia. Ponadto wspomaga naukowy i dydaktyczny rozwój kadry dydaktycznej. W ramach właściwej polityki kadrowej zapewnione zostały właściwe obciążenia godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Słabością polityki kadrowej jest brak należytej staranności w zapewnieniu właściwej obsady wszystkich zajęć.

Uczelnia posiada opracowane procedury rozstrzygania konfliktów oraz zapobiegania zachowaniom niewłaściwym i sankcjonowania działań nieetycznych i deliktów dyscyplinarnych. Prowadzi też szkolenia dla pracowników w tym zakresie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kierunek dysponuje odpowiednią liczebną kadrami, której kompetencje i doświadczenie zapewniają właściwą organizację procesu kształcenia. Nauczyciele akademicki realizujący kształcenie na kierunku posiadają udokumentowany dorobek naukowy lub / i doświadczenie zawodowe umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Przydział zajęć jest dokonywany, z nielicznymi wyjątkami, zgodnie z zasadą adekwatności z dorobkiem i kompetencjami nauczycieli akademickich. Obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich jest zgodne z wymaganiami ustawowymi.

W uczelni prowadzona jest systematyczna ocena kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzana z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry. Uczelnia stwarza warunki stymulujące kadrę do rozwoju naukowego, doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji dydaktycznych. W uczelni obowiązują systemowe rozwiązania i procedury reagowania na wszelkie formy dyskryminacji wobec pracowników i studentów, zasady rozwiązywania konfliktów i reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia i naruszania bezpieczeństwa.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w siedzibie Uczelni, którą stanowi kilka obiektów ulokowanych w Raciborzu, w tym w dwóch budynkach dydaktycznych pełniących również funkcje administracyjne, a także w obiektach sportowych (krytej pływalni, stadionie oraz sali gimnastycznej). Baza dydaktyczna pozostająca do dyspozycji studentów kierunku filologia jest wystarczająca - obejmuje 18 sal dydaktycznych o zróżnicowanej wielkości od 15 do 32 miejsc przeznaczonych do odbywania ćwiczeń, a także 2 sale wykładowe.

Sale dydaktyczne, odnowione w ubiegłym roku, wyposażone są właściwie - w tablice suchościeralne, projektory, rzutniki, a niektóre z nich również w tablice multimedialne. Wyposażenie to umożliwia prezentowanie materiałów audio-wideo, pracę z zasobami w formie elektronicznej oraz pochodzącymi bezpośrednio z Internetu.

Pracownie specjalistyczne oraz ich wyposażenie są tylko częściowo zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się. Nie stwierdzono bowiem specyficznego dostosowania infrastruktury do warunków przyszłej pracy zawodowej w planowanych specjalnościach. W programie studiów przewidziano zajęcia realizowane w warunkach zbliżonych do rzeczywistych i zapewniono wystarczające warunki do ich realizacji. W celu realizacji zajęć przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, nie zorganizowano natomiast pracowni dydaktycznej, która byłaby szczególnie przydatna dla studentów - salę, w której zgromadzone byłyby podręczniki i pomoce szkolne. **Rekomenduje się** wyodrębnienie pracowni dydaktycznej, specyficznej dla prowadzonej specjalizacji nauczycielskiej, aby w optymalny sposób zapewnić studentom możliwość kształcenia umiejętności praktycznych przewidzianych w programie. Infrastruktura służąca realizacji pozostałych zajęć - prawidłowa.

Budynki, sale dydaktyczne, pomieszczenia administracyjne i in. mają dostęp do szerokopasmowego Internetu (WiFi). Na potrzeby doskonalenia umiejętności z zakresu przekładu pisemnego wykorzystywana jest „pracownia-translatoryka”, wyposażona w komputery stacjonarne w wystarczającej liczbie, projektor multimedialny i głośnik. Uczelnia nie posiada jednak żadnego oprogramowania specjalistycznego – narzędzi CAT do wykorzystania w tej pracowni podczas zajęć, pomimo że są one standardem w pracy zawodowej tłumacza specjalistycznego. Co więcej, sylabusy zajęć tłumaczeniowych wymieniają oprogramowanie CAT w literaturze podstawowej, pomimo tego, że dostęp do niego nie został zapewniony. Analogiczna uwaga dotyczy specjalizacji nauczycielskiej, gdzie, zgodnie ze standardem, Uczelnia powinna zapewnić nabywanie umiejętności w zakresie edukacyjnego zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej (wspomina o tym np. sylabus zajęć *dydaktyka*). Pozostała infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Na potrzeby kierunku wykorzystywane są dwa typowe laboratoria komputerowe. Studenci mają zapewniony dostęp do sieci bezprzewodowej (Wi-Fi) na terenie wszystkich obiektów Uczelni, również poza godzinami zajęć w celu wykonywania zadań i realizacji projektów.

Liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk w pracowniach dydaktycznych, komputerowych, licencji typowego oprogramowania jest dostosowana do liczby studentów i liczebności grup. Umożliwiają prawidłową realizację zajęć w podstawowym zakresie, w tym samodzielne wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

W jednym z budynków Uczelni ulokowana jest biblioteka, w ramach której funkcjonuje wypożyczalnia, czytelnia w formule wolnego dostępu (obejmująca czytelnię ogólną i czytelnię czasopism) oraz ośrodek informacji naukowej. Dzięki systemowi bibliotecznemu zautomatyzowano procesy udostępniania i wypożyczania zbiorów. Biblioteka jest otwarta w dogodnych godzinach dla czytelników - czas udostępniania księgozbioru jest wystarczający, w szczególności biorąc pod uwagę funkcjonowanie wrzutni książek w wydłużonych godzinach.

Czytelnia dysponuje 22 miejscami dla czytelników, a użytkownicy mają na miejscu możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu z własnych urządzeń peryferyjnych.

Ośrodek Informacji Naukowej umożliwia zdalny dostęp, również zdalny, do licencjonowanych zasobów informacyjnych. Dysponuje 6 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu, co jest liczbą wystarczającą.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna zapewnia bezpieczeństwo pod względem higieny pracy, a zasady korzystania z niej są zgodne z przepisami BHP. Budynki dydaktyczne, jak i ulokowana w nich biblioteka, przystosowane są dla osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu, w tym poruszających się na wózku inwalidzkim i posiadają odpowiednie zaplecze sanitarne, a także windy. Na parkingu zorganizowano oznakowane miejsca, a dostęp do wnętrza budynku pozbawiony jest barier architektonicznych. W salach wykładowych zainstalowano pętle induktofoniczne, a urządzenia peryferyjne dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (klawiatury, lamki, myszki itp.), dostępne są w Biurze Obsługi Osób z Niepełnosprawnościami. W jednym z budynków zainstalowano system nawigacyjno-informacyjny przeznaczony do wykorzystania przez osoby z dysfunkcją narządu wzroku, z którego korzystanie możliwe jest przez smartfon lub tablet wyposażony w standardowy interfejs. Uczelnia dysponuje systemem do obsługi klienta głuchego, tłumaczącym automatycznie na PJM. Realizacja dofinansowanego z UE projektu „Uczelnia Dostępna” w formule „midi” gwarantuje wysoki stopień dostosowania (osiągnięty do roku 2023), choć już w chwili obecnej osoby z niepełnosprawnościami biorą pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej – zgodnie z założeniami projektu, systemy komunikacyjno-informacyjne (strona internetowa, system elektroniczny) dostosowane będą w pełni w roku 2022.

Należy jednak zwrócić uwagę, że w salach dydaktycznych nie zapewniono oznakowanych miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, a postument dla wykładowcy (katedra), zamontowany w niektórych salach jest dla nich niedostępny. **Rekomenduje się** wyodrębnienie, przygotowanie i oznakowanie stanowisk dla osoby z niepełnosprawnością w każdej sali dydaktycznej.

Biblioteka jest dobrze dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – dysponuje sprzętem umożliwiającym optymalne korzystanie z zasobów przez osoby niedowidzące (powiększalnik, lupy elektroniczne, klawiatura z dużymi literami), a także przez osoby z innymi niepełnosprawnościami (np. klawiatura dla osób jednoręcznych, mówiący odtwarzacz audiobooków). Dodatkowo, studenci z niepełnosprawnością mogą korzystać z dodatkowych uprawnień w dostępie do zbiorów bibliotecznych. Biblioteka uruchomiła też usługę adaptacji materiałów dydaktycznych do formatów alternatywnych.

. W sytuacji pandemii zapewniono właściwie dostęp do infrastruktury informatycznej oraz oprogramowanie do prowadzenia zajęć na odległość. Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w sytuacji nauczania na odległość spowodowanej ograniczeniami czasowymi wynikającymi z pandemii są unowocześniane i aktualizowane.

Zasoby biblioteki dedykowane kierunkowi obejmują ok. 2500 książek, a także zbiór dokumentów elektronicznych, dźwiękowych, filmów, map oraz wybór czasopism z zakresu dyscyplin, do których kierunku został przypisany. Czytelnia ogólna gromadzi podręczny księgozbiór, a także 44 tytuły czasopism prenumerowanych, w tym powiązane z ocenianym kierunkiem. W czytelnii udostępniane są również zbiory specjalne: filmy, dokumenty elektroniczne, dokumenty dźwiękowe, mapy. Są to zasoby wystarczające, w szczególności w kontekście pozostających do dyspozycji studentów i kadry badawczo-dydaktycznej baz pełnotekstowych. Biblioteka gromadzi literaturę dotyczącą prowadzonych specjalizacji zawodowych - z zakresu np. pedagogiki, psychologii, dydaktyki.

W bibliotece można korzystać z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki (WBN), która dostępna jest dla studentów na miejscu w sieci lokalnej, dla kadry akademickiej – również w domu po zalogowaniu. W ramach dostępu do WBN udostępnia się bazy np. ScienceDirect, Springer, EBSCO, SciVerse Scopus, Wiley. Ponadto, biblioteka wspiera dostęp do repozytoriów open source dużych ośrodków badawczych (Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, i in.), a także do platformy IBUK Libra. Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego i zasięgu językowego, a także formy wydawniczej, z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz prawidłową realizację zajęć, nie wyczerpują jednak spisu literatury podstawowej zawartej w sylabusach.

Biblioteka nie zapewnia jednak pełnej literatury podstawowej, wskazanej w sylabusach zajęć. Przykładowo:

- *komunikacja i inteligencja społeczna w biznesie* – żadnej z pozycji uwidocznionych w programie;
- *reljoznawstwo obszarów językowych* – filologia angielska/ język angielski (Diniejk, A. 1994. *English Speaking Countries*, EDE – Poland, Morkesová E. 1991. *An Outline of the history of Great Britain and The United States of America*, Kort Ostrava, Morkesová E. 1994. *British and American Life and Institutions*, Impex Ostrava, O’Callaghan D.B. 1999. *An Illustrated history of the USA*, Harlow: Longman, Turner G. 1996. *British Cultural Studies – An Introduction*, Routledge);
- *korespondencja służbowa i handlowa z tłumaczeniem specjalistycznym* (Kuźniak, M., Rzepczyński, S. 2007. *Jak pisać?*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Park Sp. z o.o., Lindsell-Roberts, Sheryl. 2004. *Strategic business letters and e-mail*. Boston/NY: Houghton Mifflin Harcourt, Minors, H. J. (red.), 2013. *Music, text and translation*, London [et al.]: Bloomsbury);
- *praktyczna nauka języka niemieckiego – mówienie* – filologia germańska (Hohmann S.: *Einfach sprechen!*, Ernst Klett, Stuttgart 2011, Perlmann-Balme M., Schwalb S., Weers D.: *em neu 1-3*, Max Hueber, Ismaning 2008, Sieber T.: *Hören und Sprechen Intensivtrainer*, Ernst Klett, München 2016);
- *praktyczna nauka języka obcego: fonetyka: nauczanie wymowy* – filologia germańska (Bęza S. 2020. *ABC der deutschen Phonetik*, Wydawnictwo Poltext Sp. z o.o., Warszawa, Niebisch D. 2019. *Deutsch üben, Phonetik – Übungen und Tipps für eine gute Aussprache A1*, Huber Verlag, München, Niebisch D. 2021. *Deutsch üben, Phonetik – Übungen und Tipps für eine gute Aussprache B1*, Huber Verlag, München, Hohmann S. 2011. *Einfach sprechen!*. Ernst Klett, Stuttgart, Knirsch M. 2010.

Hören & Sprechen A1. Max Hueber, Ismaning, Sieber T. 2016. *Hören und Sprechen Intensivtrainer*. Ernst Klett, München);

- *praktyczna nauka języka obcego – gramatyka praktyczna* (Braun B., Doubek M., Vitale R.: 2011. *DaF kompakt Intensivtrainer Wortschatz und Grammatik*. Ernst Klett, Stuttgart, Daroch M., Tkaczyk K.: 2014. *Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami*, PWN, Warszawa, Nietrzebka M., Ostalak S. 2004. *Alles klar Grammatik*, WSiP, Warszawa, Perlmann-Balme M., Schwalb S., Weers D. 2008. *em neu 1-3*. Max Hueber, Ismaning, Reymont E., Tomiczek E. 2008. *Grammatik? Kein Problem! Cz.1, cz.2, cz.3*, Agencja Wydawnicza Jubi, Wrocław, Sander I., Braun B., Doubek M., Fügert N., Vitale R. 2011. *DaF kompakt*. Ernst Klett, Stuttgart);
- *pisanie tekstów użytkowych w języku obcym – filologia germańska* (Backhaus, A., Sander, I., Skrodzki, J. 2009. *Mittelpunkt. Intensivtrainer schriftlicher und mündlicher Ausdruck*. Ernst Klett, Stuttgart, Brill, L. M., Techmer, M. 2009. *Briefe, E-Mails & Co. Beispiele und Übungen*. Max Hueber Verlag, Ismaning).

Liczne braki uniemożliwiają skuteczną realizację treści programowych. Proces uczenia się studentom utrudnia także brak w zasobach bibliotecznych pozycji wskazanych w sylabusach jako literatura uzupełniająca.

Zasoby biblioteczne są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w tym umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej. Są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, dzięki czemu osoby te mogą z nich w pełni korzystać. Całość zbiorów jest skomputeryzowana. Katalog online, bazy pełnotekstowe spełniają standard WCAG 2.0, co stanowi znaczne udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej wykorzystywane w procesie kształcenia zapewniane są studentom bezpośrednio przez prowadzących zajęcia i bibliotekę oraz na platformie do nauczania zdalnego. W związku z sytuacją epidemiczną nauczyciele akademicy mogli wykorzystywać narzędzia wskazane na stronie MNiSW, wewnętrzne narzędzia uczelni, a także inne powszechnie dostępne kanały komunikacyjne, w szczególności zapewniające dwukierunkowy kontakt audio-wizualny.

Przyjęte w uczelni procedury Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) obejmują ocenę warunków studiowania, w tym w szczególności infrastruktury dydaktycznej (sale wykładowe i ćwiczeniowe, laboratoria, wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp do komputerów, programowanie dydaktyczne, wyposażenie biblioteki, dostęp do elektronicznych materiałów dydaktycznych). Opis procedur zawarty jest w Uczelnianej Księdze Jakości Kształcenia.

Nauczyciele akademicy mają zapewniony udział w ocenie infrastruktury za pośrednictwem swych przedstawicieli działających w zespołach doskonalących jakość kształcenia w Instytucie i na Uczelni. Udział studentów ogranicza się do uczestnictwa w badaniach ankietowych, które dotyczą jedynie ogólnej infrastruktury, wyposażenia sal i obiektów sportowych. Ankietowej ani innej systematycznej i kompleksowej ocenie studentów nie jest poddana działalność biblioteki i zawartości księgozbioru ani specjalistyczna infrastruktura dla kierunku np. oprogramowanie specjalistyczne, pomoce dydaktyczne dla specjalizacji nauczycielskiej itp. **Rekomenduje się** poddanie kompleksowej ocenie studentów pełnej infrastruktury służącej kształceniu.

System zapewniania jakości kształcenia nie przewiduje żadnej procedury ani zasad analizy wyników przeglądów i ankiet ani sposobów i trybu ich wykorzystywania w działaniach doskonalących, co

potwierdzają zdiagnozowane uchybienia w zakresie istotnych dla realizacji programu studiów elementów infrastruktury.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, jednakże nie w pełni umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności w zakresie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Infrastruktura wykorzystywana na kierunku jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni jest w większości właściwa i wystarczająca. Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których w ograniczonym stopniu uczestniczą studenci, jednakże wyniki tych przeglądów nie są skutecznie analizowane i wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) zgodności infrastruktury dydaktycznej Uczelni z regułami i wymaganiami zawodowego rynku pracy specyficznego dla prowadzonych specjalizacji zawodowych (np. brak specjalistycznego oprogramowania); 2) zgodności zasobów bibliotecznych z wymogami programu studiów; 3) braku właściwej analizy i wykorzystywania wyników przeglądów infrastruktury w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Dostosowanie infrastruktury Uczelni w taki sposób, aby nie odbiegała ona od aktualnie używanej w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz była zgodna ze standardem w przypadku przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.
2. Dostosowanie zasobów bibliotecznych i skorelowanie ich z wymogami programu studiów.
3. Określenie trybu i formy analizy przeglądów infrastruktury oraz wykorzystywania jej wyników w działaniach doskonalących.
4. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

W Uczelni prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu. Biorą w niej udział podmioty na stałe współpracujące z Uczelnią, a przedstawiciele niektórych z nich są członkami Rady Konsultacyjnej Interesariuszy, której celem jest współpraca w procesie dostosowania kształcenia na kierunku filologia do zmieniających się wymagań rynku pracy oraz wsparcie w organizacji praktyk zawodowych. Rodzaj, zakres i zasięg działalności interesariuszy kierunku są bardzo zróżnicowane. Wśród nich znajdują się konsultujące program (od roku 2018 do chwili obecnej) biura tłumaczeń, bezpośrednio powiązane z rodzajem i zakresem przygotowania zawodowego zaplanowanego w programie, jak również cały wachlarz interesariuszy z innych branż, wśród nich na przykład: przedsiębiorstwo wodociągowe, producent topników spawalniczych, producent obrabiarek, miejska biblioteka, hotel, starostwo powiatowe. Grupa zaprezentowanych przez Uczelnię interesariuszy wpisuje się w generyczną koncepcję kierunku oraz cele kształcenia dotyczące rozwijania kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym, w tym w sytuacjach zawodowych, w dowolnej firmie - bez precyzyjnego odniesienia do konkretnego wycinka rynku pracy, sektora, branży czy obszaru działalności zawodowej. Istotnym uchybieniem jest, że pomimo prowadzenia na kierunku przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela, wśród kluczowych interesariuszy, również w Radzie, nie zasiada przedstawiciel oświaty, a oceniany program nie był konsultowany np. ze szkołami, czy też organami prowadzącymi.

Współpraca z interesariuszami w zakresie konsultowania programu studiów jest przez Uczelnię prowadzona, ale ich propozycje i koncepcje poszerzenia współpracy z Uczelnią i z kierunkiem nie są w pełni wykorzystywane – zauważalne są w tym zakresie rozbieżności pomiędzy poziomem deklaracyjnym dot. współpracy Uczelni z otoczeniem, a poziomem realizacji, w szczególności w kontekście silnego potencjału po stronie pracodawców. Najlepszym przykładem jest tu podnoszona przez interesariuszy potrzeba wprowadzenia zagadnień z zarządzania w skali mikro, HR, czy też wykorzystania kompetencji miękkich w działalności gospodarczej.

Interesariusze prezentują odmienne koncepcje doskonalenia programu, w tym zajęć i grup zajęć, reprezentują oni bowiem rozbieżne interesy, gdyż są grupą zawodowo zdywersyfikowaną, a Uczelnia nie wdrożyła mechanizmów, które umożliwiłyby wspólne wypracowanie rozwiązań w gronie kluczowych interesariuszy i, w efekcie, zarządzanie zmianą w warunkach szerokiego spektrum potrzeb i oczekiwań otoczenia. **Rekomenduje się** szersze wykorzystanie potencjału otoczenia kierunku w opracowywaniu koncepcji kształcenia oraz realizacji i doskonaleniu programu studiów.

Współpraca z interesariuszami, w tym z pracodawcami, prowadzona jest systematycznie, ma charakter stały, ale przybiera mało zróżnicowane formy. Dominuje współpraca w zakresie organizowania praktyk zawodowych dla studentów kierunku. Poza taką formą odnotowano również wizyty studyjne u pracodawców branż kreatywnych i usług, organizację gry symulacyjnej, warsztaty oraz spotkania w formie wykładów eksperckich. Działania te nie mają jednak charakteru systemowego, organizowane są doraźnie i nie mają istotnego wpływu na kształt sylwetki absolwenta kierunku. Analogiczna uwaga dotyczy prób ustalania tematów prac dyplomowych aplikacyjnych we współpracy z interesariuszami. Wspólne działania Uczelni i pracodawców są wprawdzie adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów oraz osiągania przez studentów efektów uczenia się, jednakże, nie są wystarczające w kontekście wymogów kierunku o profilu praktycznym. Dodatkowo, z uwagi na znaczny potencjał otoczenia, Uczelnia może odnieść więcej korzyści z tej współpracy niż odnosi obecnie. **Rekomenduje się** poszerzenie zakresu współpracy z interesariuszami, dywersyfikację

form tej współpracy w taki sposób, aby w pełni wykorzystać potencjał otoczenia, a także możliwości współpracy, do której interesariusze są gotowi.

W warunkach czasowego ograniczenia funkcjonowania Uczelni w związku z sytuacją pandemii, Uczelnia prawidłowo zapewnia udział interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców w różnych formach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów. Wykorzystywane są w tym celu metody i narzędzia komunikacji na odległość, co potwierdzają przedstawione przez Uczelnię dokumenty.

System zapewniania jakości kształcenia zakłada prowadzenie działań monitorujących i doskonalących współpracę Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jednak faktycznie, działania takie są prowadzone wyłącznie w zakresie praktyk. Nie mają one także charakteru systemowego, nie dotyczą wszystkich aspektów planowania i realizacji praktyk zawodowych, lecz koncentrują się na przykładach jednostkowych - konkretnego zakładu pracy, konkretnego studenta. Uczelnia nie prowadzi też przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów. Nie określono procedury i narzędzi takich przeglądów, które umożliwiłyby ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, a także osiąganie przez studentów efektów uczenia się oraz losy absolwentów. Pomimo przeprowadzanej oceny praktyk za pomocą ankiet studentów i pracodawców, ich ewaluacja nie odnosi się do programu, nie analizuje się jej wyników i nie formułuje wniosków, które mogłyby stanowić podbudowę do doskonalenia współpracy, co potwierdzono podczas wizytacji. Działania te nie implikują zmian w doborze grona współpracujących instytucji (np. ich poszerzenia, liczby i rodzajów branż).

Uczelnia nie zakłada badania wpływu oceny rezultatów współpracy na osiąganie przez studentów efektów uczenia się ani na losy absolwentów, co jest kolejnym elementem nie wykorzystanym do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Udział studentów w ocenie jakościowej współpracy jest zapewniony tylko w zakresie praktyk – wyrażają swoje opinie w ankietach, które wypełniają po zakończeniu praktyki.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na ocenianym kierunku studiów prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu, jednakże grono kluczowych interesariuszy nie jest w pełni adekwatne do profilu absolwenta i prowadzonych specjalizacji zawodowych. Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację nie podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, w konsekwencji, nie służą one wykorzystaniu w celu doskonalenia współpracy i programu studiów. W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) doboru kluczowych interesariuszy; 2) braku systematycznych przeglądów współpracy; 3) braku systemowej analizy współpracy i wykorzystywania jej wyników do działań doskonalących współpracę i, w efekcie, programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Poszerzenie grona interesariuszy współpracujących z Uczelnią w zakresie projektowania i realizacji programu studiów o podmioty kluczowe i adekwatne do profilu zawodowego absolwenta w taki sposób, aby w pełni odzwierciedlało obszary działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwe dla prowadzonego kierunku.
2. Prowadzenie systematycznych sformalizowanych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami w taki sposób, aby dotyczyły programu studiów i obejmowały ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji.
3. Wykorzystywanie wyników przeglądów współpracy z otoczeniem gospodarczym, prowadzonej z udziałem studentów, do rozwoju i doskonalenia tej współpracy, a w konsekwencji programu studiów.
4. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku filologia w nikły sposób powiązane jest z koncepcją i celami kształcenia. W dotychczasowych działaniach nie wykorzystano właściwie ani potencjału kształcenia w językach obcych, ani położenia uczelni pobliżu granic dwóch państw ościennych. **Rekomenduje się** większe powiązanie umiędzynarodowienia z koncepcją kształcenia oraz jego celami. Główne przejawy umiędzynarodowienia to kształcenie w językach obcych oraz udział czworga zagranicznych nauczycieli akademickich pośród kadry dydaktycznej. Najsilniejsze umiędzynarodowienie wykazuje kształcenie w zakresie języka czeskiego. Realizowane jest w postaci wymiany kadry dydaktycznej, dość silnych kontaktów z uczelniami czeskimi, np. w postaci krótkich wyjazdów studyjnych studentów tej ścieżki, a także możliwością odbycia praktyki studenckiej w Czechach. Także studenci kształcący się w zakresie języka niemieckiego mieli możliwość odbycia kilku wycieczek krajoznawczych do Niemiec czy udziału w seminariach w Domu Śląskim. Wszystkie te działania są cenne, lecz nie mają charakteru systemowego.

Na kierunku filologia promocja wymiany międzynarodowej (program Erasmus+) ma charakter formalny. W Uczelni powołany został pełnomocnik rektora ds. współpracy międzynarodowej oraz koordynator ds. programu Erasmus+, do którego zadań należy promocja mobilności i wymiany międzynarodowej studentów. W jego zakresie obowiązków znajduje się również obsługa zarówno nielicznych polskich studentów i nauczycieli biorących udział w programie, jak i studentów zagranicznych przyjeżdżających do PWSZ w Raciborzu w ramach realizowanych 37 umów (studenci kierunku „filologia” najczęściej wybierają 7 uczelni, dwie w Czechach i po jednej w Hiszpanii, Rumunii, Grecji, Albanii i Grecji). Stopień wykorzystania oferty wyjazdów do uczelni zagranicznych przez nauczycieli akademickich oraz studentów jest niezadowalający. **Rekomenduje się** podjęcie działań

mających na celu lepsze wykorzystanie istniejących już umów z uczelniami zagranicznymi zarówno w odniesieniu do pracowników oraz studentów wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających. Poza ograniczeniami wynikającymi z pandemii za najistotniejszą przyczyną niskiego zainteresowania studentów wymianą międzynarodową podawany jest fakt, że bardzo wielu studentów PWSZ w Raciborzu podjęło już pełnoetatową pracę zawodową. Uczelnia, choćby konstrukcją planu zajęć zakładającą odbywanie zajęć dydaktycznych z nauczycielem akademickim w godzinach popołudniowo-wieczornych zachęca do studiowania osoby już pracujące (niejednokrotnie osoby, które ukończyły już w przeszłości inne studia). Jednak jak dotąd uczelnia nie podjęła żadnych działań zmierzających do dostosowania formy wymiany studentów oraz umiędzynarodowienia kształcenia do potrzeb studentów pracujących. Nie podjęto działań mających na celu rozszerzenia palety form współpracy zagranicznej, np. w postaci mobilności wirtualnej. **Rekomenduje się** wdrożenie prac mających na celu zwiększenie stopnia umiędzynarodowienia kształcenia poprzez wykorzystanie cyfrowych form współpracy międzynarodowej.

Proces umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku nie podlega monitorowaniu ani systematycznej okresowej ewaluacji. Nie jest objęty działaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza warunki formalne sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia. Kształcenie odbywa się w językach obcych, a nauczyciele są do niego dobrze przygotowani. Uczelnia wspiera międzynarodową mobilność studentów i nauczycieli, ale jest ona obecnie realizowana w nikłym stopniu. Uczelnia nie dostosowuje form umiędzynarodowienia kształcenia oraz wymiany studentów do potrzeb osób studiujących, w zdecydowanej większości pracujących. Umiędzynarodowienie kształcenia nie podlega regularnym analizom i ocenom, z których wnioski mogłyby służyć do pogłębiania współpracy międzynarodowej i wykorzystania potencjału studiów w językach obcych w realizacji wymiany studenckiej. W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1. nikłego powiązania umiędzynarodowienia z koncepcją kształcenia oraz jego celami, 2. nikłego wykorzystania istniejących umów o wymianie międzynarodowej studentów oraz pracowników, 3. braku działań w kierunku „umiędzynarodowienia w domu”, 4. braku włączenia umiędzynarodowienia do systematycznych ocen.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Wdrożenie systematycznej oceny (także z udziałem studentów) stopnia umiędzynarodowienia kształcenia i jego powiązania z koncepcją kształcenia oraz wykorzystywanie wyników tej oceny w działaniach poszerzających i doskonalących internacjonalizację.
2. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w procesie uczenia się na kierunku filologia jest prowadzone systematycznie, ma charakter stały oraz przybiera zróżnicowane formy. Gwarantują je przyjęte w Uczelni procedury, ale przede wszystkim życzliwa postawa prowadzących zajęcia, jak i pracowników administracji.

Studenci mają zapewnione merytoryczne, materialne i organizacyjne wsparcie w procesie uczenia się oraz w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Otrzymują pomoc organizacyjną przy tworzeniu spotkań i wydarzeń, a także merytoryczne wsparcie w procesie praktyk. Uczelnia stwarza możliwość kontaktu z potencjalnymi pracodawcami oraz osobami z branży w trakcie doraźnych, okazjonalnych spotkań, szkoleń oraz podczas konferencji. Działania te pomagają studentom lepiej przygotować się do działalności zawodowej. Studenci mają możliwość korzystania z infrastruktury w kształceniu na odległość. Zostali zaznajomieni z narzędziami wykorzystywanymi do nauki zdalnej, a studentom wykluczonym cyfrowo udostępniono miejsca do pracy, niezbędny sprzęt i dostęp do sieci w domu studenta. W sytuacjach problemowych studenci mogą skontaktować się z pracownikami administracyjnymi, którzy udzielają kompleksowego wsparcia w rozwiązywaniu problemów.

Motywacja studentów do osiągania lepszych wyników w nauce odbywa się zarówno poprzez zachęty materialne i niematerialne. Studenci mają możliwość ubiegania się o stypendium socjalne, rektora, ministra czy zapomogę. Proces składania wniosków o stypendium przebiega płynnie, a studenci są zaznajomieni z możliwościami uzyskania wsparcia finansowego oraz obowiązującymi w tej sprawie procedurami. O dofinansowanie mogą także ubiegać się studenci z niepełnosprawnością. Studenci studiujący dwa kierunki studiów, sportowcy czy studenci z niepełnosprawnością, mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia poprzez indywidualną organizację studiów.

Studenci mają możliwość rozwoju zainteresowań naukowych oraz pogłębienia wiedzy zdobytej na zajęciach poprzez uczestnictwo w pracach kół naukowych, konferencjach, wykładach czy spotkaniach online. Uczelnia zachęca do udziału w tych przedsięwzięciach oraz w ich inicjowaniu i pomaga w kwestiach organizacyjnych. Mniej efektywnie studenci są zachęceni do uczestnictwa w grantach naukowych, prowadzenia badań i publikowania w czasopismach naukowych.

Studenci mają możliwość uczestnictwa w różnych formach aktywności po zajęciach. Działalność w wolontariacie, udział w sekcjach i zawodach sportowych, aktywności prospołeczne, udział w konferencjach i wydarzeniach popularyzatorskich to przykłady działań podejmowanych przez studentów kierunku. Uczelnia stwarza warunki do założenia i działalności organizacji studenckich.

Jedną z form dostosowania procesu kształcenia do potrzeb różnych grup studentów jest indywidualna organizacja studiów. Możliwość studiowania według tego trybu mają nie tylko kobiety w ciąży oraz rodzice wychowujący dzieci, ale także studenci z niepełnosprawnością, osoby będące jedynymi żywicielami rodziny czy takie, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Dzięki tym możliwościom mogą kontynuować studiowanie w trybie dostosowanym do sytuacji życiowej.

Studentom z niepełnosprawnością Uczelnia zapewnia dostosowaną do ich potrzeb infrastrukturę oraz w razie konieczności - pomoc asystenta. Dostosowuje także sposób przeprowadzania egzaminów i zaliczeń do uwarunkowań konkretnego studenta. Studenci z niepełnosprawnościami dzięki udziałowi w projektach organizowanych przez uczelnię i podmioty zewnętrzne, mogą podnieść kompetencje

odpowiadające potrzebom rynku pracy. Działania te mają wpływ na zwiększenie mobilności studentów z niepełnosprawnościami, zwiększają ich skuteczność w realizacji programu studiów oraz wyrównują szanse na rynku pracy.

Uczelnia zapewnia studentom możliwość zgłaszania skarg i wniosków. Sytuacje nadużyć, naruszenia bezpieczeństwa czy zagrożenia można zgłaszać do władz Uczelni, opiekuna roku, starostów lub do samorządu studenckiego. Zgłoszenia te są rozpatrywane i nie pozostają bez odzewu. Uczelnia podejmuje działania w celu rozwiązania zgłoszonego problemu, a osoby naruszające zasady obowiązujące społeczność akademicką pociągane są do odpowiedzialności.

W PWSZ w Raciborzu prowadzone są także projekty skoncentrowane na przeciwdziałaniu dyskryminacji i przemocy, o których studenci informowani są na początku studiów podczas szkoleń z zakresu praw i obowiązków studenta oraz BHP. Zarówno studenci z niepełnosprawnościami, jak i pozostali studenci mogą skorzystać z wsparcia psychologicznego. Konsultacje i doradztwo psychologiczne pomagają rozwiązać indywidualne potrzeby i problemy studentów.

Nauczyciele akademicy uczestniczący w procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów udzielają studentom niezbędnego wsparcia merytorycznego oraz motywują do podejmowania dodatkowych działań. Zachęcają studentów do udziału w konkursach, przedsięwzięciach popularyzatorskich, konferencjach naukowych, podejmowania dodatkowych projektów oraz pomagają przygotować się do wydarzeń zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjnym. Prowadzący zajęcia są dostępni dla studentów nie tylko podczas zajęć, ale także w wyznaczonych terminach konsultacji. Kontakt jest możliwy nie tylko w formie bezpośredniej, ale również mailowo czy za pośrednictwem platformy używanej do nauczania zdalnego. Studenci chętnie więc zgłaszają się bezpośrednio do opiekuna roku, opiekuna praktyk czy pracowników administracji wiedząc, że otrzymają od tych osób niezbędną pomoc. Szczególnie ważnego wsparcia udziela studentom obsługa administracyjna, o odpowiednich kompetencjach i ogromnej wiedzy dot. funkcjonowania Uczelni, obowiązujących przepisach, organizacji toku studiów, itd. Sprzyjają temu godziny pracy poszczególnych biur uczelnianych, dostosowane są do potrzeb studentów pracujących.

Uczelnia różnymi metodami wspiera działania samorządu studenckiego, innych organizacji studenckich (np. sportowych) oraz kół naukowych. Zapewnia im niezbędną infrastrukturę oraz środki finansowe oraz pomaga w sprawach organizacyjnych.

Studenci biorą udział w działaniach niektórych komisji, zespołów i gremiów uczelnianych czy instytutowych. Zgłaszając w ich ramach propozycje zmian w programach studiów czy planach zajęć mają więc pośredni wpływ na proces doskonalenia jakości kształcenia. Trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, że tylko do niektórych zespołów wyboru członków, czyli przedstawicieli studentów dokonuje sam samorząd studencki (tj. do kolegium elektorów, senatu). Do wielu innych (m.in. do instytutowego zespołu ds. jakości kształcenia) wyboru i odwołania przedstawicieli studentów dokonują władze jednostki. Działania te mają negatywny wpływ na bezstronność i niezależność studentów oraz uderzają w autonomię samorządu studenckiego. **Rekomenduje się** pozostawienie wyboru i odwołania przedstawicieli społeczności studenckiej do zespołów, komisji i innych gremiów uczelnianych, organom samorządu studenckiego, który według ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest wyłącznym reprezentantem ogółu studentów uczelni.

Uczelnia monitoruje system wsparcia studentów w procesie uczenia się wykorzystując do tego przede wszystkim ankiety z zajęć czy ankiety ewaluujące funkcjonowanie Uczelni. Studenci mogą też zgłaszać propozycje zmian w systemie wsparcia członkom samorządu studenckiego, pracownikom

administracji, opiekunom roku i opiekunom praktyk, studenckim przedstawicielom w zespołach i komisjach działających na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, nie są jednak o takiej możliwości informowani i do podejmowania takich inicjatyw nie są zachęceni. **Rekomenduje się** zintensyfikowanie informacji o możliwości indywidualnego zgłaszania postulatów zmian w systemowym zapewnianiu wsparcia studentom oraz stworzenie możliwości anonimowego zgłaszania tego typu pomysłów. Spośród społeczności studenckiej tylko członkowie zespołu ds. jakości kształcenia są informowani o wynikach ankiet dot. wsparcia studentów i ewentualnych inicjatywach podjętych w ramach ewaluacji. Informowanie studentów o wnioskach wynikających z ankiet dot. wsparcia i podjętych na ich podstawie działaniach zwiększy świadomość studentów o możliwości wpływu na funkcjonowanie Uczelni poprzez aktywny udział w ankietach oraz zachęciłoby do indywidualnego zgłaszania uwag dot. systemu wsparcia studentów. **Rekomenduje się** przekazywanie samorządowi studenckiemu i całej społeczności studenckiej wniosków z prowadzonej ewaluacji wsparcia studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się oraz przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Wsparcie to motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących. W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień, które nie mają wpływu na ogólną pozytywną ocenę spełniania kryterium.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje o studiach są dostępne publicznie na stronie internetowej Uczelni, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na fanpage prowadzonym na platformie facebook. Są one jednak rozmieszczone w tych różnych miejscach w sposób nieoczywisty i mało przyjazny dla użytkownika. Znalazienie potrzebnych dokumentów bądź aktów prawnych jest czasochłonne i znacząco utrudnione. W BIP akty prawne, w tym uchwały i zarządzenia są ułożone datami wprowadzenia i numerami dokumentów, co utrudnia

poszukiwanie wybranych informacji. Na stronie internetowej Uczelni jest zbyt wiele zakładek, co sprzyja rozproszeniu informacji i utrudnia poruszanie się po niej. Tak np. karty przedmiotów zostały umieszczone w zakładce: Instytuty i dociera się do nich po wybraniu właściwego Instytutu (w tym przypadku – Neofilologii), choć logiczne wydawałoby się poszukiwanie ich w zakładce: Studia czy Kierunki. W poszukiwaniu informacji nie pomaga wyszukiwarka, która jest nieintuicyjna i która z rzadka po wpisaniu prostej frazy prowadzi do interesującej właściwych treści. Nie wszystkie wiadomości zamieszczone na stronie Uczelni są aktualne. Tylko część dot. bieżących spraw (np. zmian w planie zajęć wynikających z sytuacji losowych) jest systematycznie aktualizowana i uzupełniana. Nie wprowadza się natomiast systemowo na stronę Uczelni informacji z działań przeprowadzanych cyklicznie. Tak np. najświeższe wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów pochodzą z roku akademickiego 2015/2016. Dotrzeć do nich zresztą niezmiernie trudno. Zostały bowiem umieszczone w zakładce: PWSZ, dalej: Struktura, dalej: Raporty badań. Nie dotrze się do nich ani przez zakładkę: Studia, dalej: Jakość kształcenia ani przez zakładkę: Ewaluacja jakości kształcenia.

Konstrukcja strony internetowej Uczelni może interesariuszy wprowadzać w błąd. W zakładce: Kierunki Uczelnia utworzyła trzy podzakładki: Filologia-języki obce - angielski, Filologia-języki obce - niemiecki, Filologia czeska, co sugeruje, że w PWSZ w Raciborzu prowadzone są trzy kierunki filologiczne kierunki studiów. Sugestię tę wzmacnia treść pojawiająca się po wybraniu którejś z tych zakładek. Tak np. pod powiewającą flagą czeską z napisem FILOLOGIA CZESKA znajduje się napis "Studuj z nami filologię czeską!". Z takim podziałem studenci spotykają się także na co dzień, w budynkach Uczelni (np. na tabliczkach informacyjnych w dziekanacie) czy w codziennej komunikacji z pracownikami administracyjnymi i nauczycielami akademickimi, którzy posługują się nazwami poszczególnych specjalności. Uczelnia na stronie internetowej informuje także kandydatów i studentów, że po ukończeniu studiów można zostać nauczycielem ("Po anglistyce możesz zostać nauczycielem języka angielskiego"), nie dodaje jednak, że dopiero po ukończeniu studiów II stopnia na tym samym kierunku, ale w innej uczelni.

Strona internetowa jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza do osób słabowidzących. Dzięki trybom ułatwień dostępu, możliwości dopasowania tekstu, itp. użytkownicy z różnymi dysfunkcjami mogą swobodnie poruszać się po stronie internetowej. Istnieje możliwość obsługi strony w dwóch językach obcych, tj. języku angielskim oraz rosyjskim, dzięki czemu studenci zagraniczni mogą zapoznać się z ofertą Uczelni. Niektóre treści rekrutacyjne są przygotowane także dla osób niesłyszących. Aby otrzymać dostęp do strony nie trzeba być użytkownikiem zalogowanym, więc każda osoba z zewnątrz może zdobyć ogólne informacje bez problemu.

Uczelnia podaje do informacji publicznej programy studiów wraz z załącznikami, sylabusami i przypisanymi do nich efektami uczenia się. Na stronie jest wiele informacji o dodatkowych inicjatywach możliwych do podjęcia przez studenta, np. wolontariat, życie kulturalne i sportowe. Studenci mają dostęp do informacji o projektach realizowanych we współpracy z zewnętrznymi jednostkami. Łatwo dostępne są też informacje dotyczące wsparcia studentów zarówno materialnego, jak i pozamaterialnego, także dla studentów z niepełnosprawnościami. Informacje te są dostępne publicznie dla wszystkich grup odbiorców i zawierają treści przydatne różnym grupom odbiorców.

Uczelnia nie zapewnia natomiast powszechnego dostępu do zasad i procedur zapewniania jakości kształcenia. Na stronie internetowej PWSZ w Raciborzu brak zarówno Uczelnianej, jak i Instytutowej Księgi Jakości Kształcenia, choć w dokumentach dot. systemu zapewniania jakości kształcenia Uczelnia za niezbędne uznaje „utworzenie powszechnie dostępnej informacji internetowej o celach i zasadach

funkcjonowania Instytutowego Systemu” (zał. nr 4 do Zasad funkcjonowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w PWSZ w Raciborzu, pn.: „Wytyczne tworzenia Instytutowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w PWSZ w Raciborzu”). Jedyną ogólnie dostępną informacją dotyczącą systemu zapewniania jakości kształcenia w Instytucie Neofilologii jest obecny skład IZZJK.

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
1.	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	TAK
2.	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	TAK
3.	Zasady rekrutacji	TAK
4.	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	NIE
5.	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	TAK
6.	Kierunkowe efekty uczenia się	TAK
7.	Aktualne programy studiów	TAK
8.	Sylabusy	TAK
9.	Kompletność sylabusów	TAK
10.	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	TAK
11.	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	NIE
12.	Erasmus	TAK
13.	Most	NIE
14.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	NIE
15.	Harmonogram zajęć	TAK
16.	Regulamin studiów	TAK
17.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	TAK
18.	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	TAK
19.	Biuro Karier	NIEAKTUALNE
20.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	NIE
21.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym o wyniki ankietyzacji studentów).	NIE

Uczelnia zapewnia wszystkim interesariuszom wewnętrznym dostęp do narzędzi informatycznych pozwalających na kształcenie na odległość oraz do informacji o sposobach ich wykorzystania. Studenci w sposób jasny i wyczerpujący są informowani o sprzęcie i oprogramowaniu wymaganym do uczestnictwa w zajęciach zdalnych. Na stronie internetowej PWSZ w Raciborzu znajduje się instrukcja tekstowa oraz instruktażowe filmiki adresowane zarówno do studentów, jak i pracowników ułatwiające korzystanie z narzędzi do zdalnej komunikacji. Brak jednak informacji o wsparciu udzielanym przez Uczelnię w przypadku pojawienia się trudności technicznych związanych z kształceniem w trybie zdalnym. **Rekomenduje się** umieszczenie na stronie internetowej Uczelni wskazówki do kogo i w jaki sposób studenci mogą się zgłaszać w celu rozwiązania w/w problemów. Należy wskazać też procedurę ubiegania się o pomoc w dostępie do komputerów dla studentów nieposiadających odpowiedniego wyposażenia lub miejsca dostosowanego do nauki zdalnej.

Studenci nie mają też bieżącego dostępu do informacji o ocenach stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. O wynikach prac etapowych i końcowych są informowani przez prowadzących podczas zajęć, nie dysponują jednak dostępem do systemu, w którym przechowywane są informacje o wszystkich uzyskanych przez nich stopniach. **Rekomenduje się** umożliwienie studentom wglądu do aktualnego stanu uzyskanych ocen z poszczególnych przedmiotów.

Narzędzia informatyczne wykorzystywane w komunikacji pomiędzy studentami a prowadzącymi zajęcia, służące wymianie informacji bieżących, udostępnianiu materiałów czy prowadzeniu zajęć online są mocno zróżnicowane. Używane są w zależności od woli jednej ze stron, co w konsekwencji powoduje rozproszenie informacji, chaos oraz doprowadza do luk informacyjnych. **Rekomenduje się** więc ograniczenie liczby wykorzystywanych kanałów i narzędzi komunikacji pomiędzy studentami a wykładowcami.

Uczelnia nie ma opracowanych procedur prowadzenia monitoringu publicznego dostępu do informacji o studiach. Studenci mogą z własnej inicjatywy i w nieformalny sposób tj. w rozmowach z wykładowcami, opiekunami roku lub pracownikami administracji zgłaszać pomysły doskonalące ten obszar działania Uczelni. Nie są jednak do tego motywowani, nie uczestniczą też w badaniach jakości dostępu do informacji inicjowanych przez samą Uczelnię. Takich badań (ani o charakterze ilościowym ani jakościowym) PWSZ w Raciborzu bowiem nie prowadzi.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się. Obejmuje informacje dotyczące kształcenia na odległość. Informacje udostępnione dla studentów, kandydatów na studia i innych interesariuszy są dostępne bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem czy używanym sprzętem. Strona internetowa jest dostosowana do potrzeb osób z różnymi typami niepełnosprawności i studentów zagranicznych komunikujących się w języku angielskim lub rosyjskim. Opublikowane na niej treści są aktualne tylko częściowo, a dostęp do zamieszczonych dokumentów i aktów prawnych jest utrudniony. Informacje zarówno na stronie internetowej jak i w Biuletynie Informacji Publicznej są niekompletne i mało czytelne, wprowadzają także kandydatów na studia i studentów w błąd. Brak informacji o uczelnianych i instytutowych zasadach i procedurach służących doskonaleniu jakości kształcenia. Osoby korzystające z narzędzi do zdalnego nauczania, nie są odpowiednio poinformowane o możliwych formach technicznego wsparcia w tym zakresie. Komunikacja studentów z prowadzącymi jest rozproszona po kilku kanałach komunikacji, co przyczynia się do chaosu komunikacyjnego.

Studenci mogą z własnej inicjatywy zgłaszać uwagi doskonalące działania informacyjne Uczelni. PWSZ w Raciborzu nie prowadzi jednak systemowego monitorowania publicznego dostępu do informacji, nie informuje też interesariuszy o działaniach podjętych w celu poprawy dostępu do informacji o studiach na kierunku filologia.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) braku aktualnych, wyczerpujących, wiarygodnych i łatwo dostępnych informacji, niezbędnych studentom i kandydatom na studia 2) braku monitorowania i doskonalenia publicznego dostępu do informacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Uzupełnienie, zaktualizowanie i uporządkowanie informacji zamieszczonych na stronie internetowej Uczelni i w BIP, adresowanych do kandydatów na studia i studentów, tak by były łatwo dostępne, aktualne, wiarygodne i wyczerpujące,
2. Wdrożenie systemu monitorowania publicznego dostępu do informacji i doskonalenia działań informacyjnych w oparciu o wyniki prowadzonych badań,
3. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Działanie systemu zapewniania jakości kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu reguluje Zarządzenie nr 90/2019 Rektora PWSZ w Raciborzu z dnia 8 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia Zasad Funkcjonowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu – wydanie III, a w szczególności załącznik nr 1 do tego zarządzenia będący ponad 100-stronnicowym opisem zasad i procedur monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia na uczelni oraz kompetencji osób i ciał kolegialnych za proces ten odpowiedzialnych (Księga Jakości Kształcenia), a także zbiorem wzorów narzędzi do tego wykorzystywanych (np. raportów, ankiet, wykazów, kart doskonalenia). Dokument ten wydany w 2019 r. po raz trzeci jest dowodem na wieloletnie już dążenie Uczelni do wdrażania rozwiązań systemowo zapewniających właściwą jakość kształcenia studentów. **Rekomenduje** się jednak przeprowadzenie kolejnej jego aktualizacji, zawiera on bowiem informacje przestarzałe (np. o konieczności spełniania minimum kadrowego na s.26) i odsyła do dokumentów już nieobowiązujących (np. na s. 19 jako obowiązująca podstawa prawna przywoływane jest rozporządzenie MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela).

Ogólny nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad ocenianym kierunkiem studiów sprawuje Prorektor ds. studentów, na bieżąco za prowadzenie kształcenia na filologii odpowiada Dyrektor Instytutu Neofilologii, którego kompetencje i zakres odpowiedzialności zostały jasno określone.

Struktura systemu zapewniania jakości kształcenia w PWSZ w Raciborzu jest dwupoziomowa: uczelniana i instytutowa. Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie uczelnianego systemu jest wskazany przez Rektora Prorektor będący Przewodniczącym Uczelnianego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia. Do zadań zespołu, określonych w Księdze Jakości Kształcenia, należy monitorowanie i nadzór nad działaniem systemu, w tym nad realizacją procedur opracowanych i obowiązujących na poziomie instytutów oraz inicjowanie działań projakościowych. Podsumowaniem prac zespołu są roczne sprawozdania składane przez Przewodniczącego Rektorowi oraz raporty z przeglądów funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia, zawierające rekomendacje

działań doskonalących bądź naprawczych. Żadne z tych sprawozdań nie są publicznie dostępne, a Uczelnia nie wskazała działań doskonalących będących wdrożeniem rekomendacji sformułowanych w którymś ze sprawozdań.

W skład uczelnianego zespołu wchodzi nauczyciele akademicy reprezentujący poszczególne instytuty (po jednym z każdego instytutu), dwóch studentów, wskazanych przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego PWSZ w Raciborzu, jeden przedstawiciel pozostałych pracowników uczelni. Zgodnie z tą zasadą, obecnie UZZJK tworzy ośmiu nauczycieli akademickich (w tym prorektor), dwie studentki, jeden pracownik niebędący nauczycielem akademickim. Zarządzenie nr 98/2021 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu z dnia 6 grudnia 2021 roku w sprawie zmiany składu osobowego Uczelnianego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia w Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu niezgodnie z zapisami Księgi Jakości Kształcenia jako członka zespołu wskazuje także osobę pełniącą funkcję sekretarza.

Członków Instytutowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia powołuje Dyrektor Instytutu na okres swojej kadencji. Procedury ogólnouczelniane nie regulują ani liczebności zespołów instytutowych, ani udziału wśród członków tych zespołów przedstawicieli poszczególnych interesariuszy wewnętrznych (np. nauczycieli akademickich, studentów) czy zewnętrznych, ani sposobu ich wyboru. Jest to jeden z elementów systemu zapewniania jakości kształcenia regulowany przez zasady i procedury przygotowane na poziomie instytutowym i opisane w Instytutowej Księdze Jakości Kształcenia, zawierającej procedury i wzory dokumentów specyficzne dla danego instytutu, uszczegóławiające i uzupełniające zasady i procedury uczelniane. Księga ta, podobnie jak jej uczelniana odpowiedniczka, nie jest dostępna na stronie Internetowej Uczelni. Uczelnia nie udostępniła też Instytutowej Księgi Jakości Kształcenia ZO PKA. Należy zatem przyjąć, że w Instytucie Neofilologii nie opracowano zasad i procedur zapewniania jakości kształcenia na kierunku filologia.

Obecny Instytutowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia tworzy trzyosobowa dyrekcja Instytutu, czterech nauczycieli akademickich, trzech studentów i jeden sekretarz. Trudno uznać jednak członków IZZJK za przedstawicieli środowiska akademickiego i studenckiego, gdyż osoby te zostały wybrane i powołane w skład zespołu przez dyrektora Instytutu. Ani nauczyciele akademicy ani studenci kierunku filologia nie mieli wpływu na kształt swojej reprezentacji w zespole działającym na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. **Rekomenduje się** zmianę sposobu wyboru członków IZZJK prowadzącą do zwiększenia wpływu nauczycieli akademickich i studentów na wybór swoich reprezentantów. Do Instytutowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia nie zostali włączeni interesariusze zewnętrzni, choć jednostka utrzymuje kontakty z wybranymi pracodawcami. W procesie monitorowania i oceny programów studiów interesariusze zewnętrzni nie biorą więc systematycznego udziału.

Za niewłaściwe uznać należy włączanie do składu zespołu, którego zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji procesu kształcenia osób, które na bieżąco tym procesem zarządzają i są za to odpowiedzialne. Powoduje to nadmierne obciążenie osób funkcyjnych (dyrekcji Instytutu) oraz skutkuje pozornością lub brakiem działań kontrolnych. Tak np. działający w Instytucie Neofilologii zespół zapewniania jakości kształcenia nie przeprowadza cyklicznej oceny procesu dyplomowania, w tym zasadności tematów prac dyplomowych. Oznaczałoby to bowiem weryfikowanie decyzji dyrektora Instytutu o zatwierdzeniu tematu pracy dyplomowej przez zespół pracujący pod kierunkiem samego dyrektora i jego zastępców. **Rekomenduje się** zrezygnowanie z angażowania w prace zespołu osób funkcyjnych.

Zakres działania IZZJK został ramowo określony w w/w wytycznych i obejmuje systematyczną ocenę zgodności programów studiów z obowiązującymi przepisami, zgodności treści kształcenia realizowanych w ramach poszczególnych przedmiotów z programem studiów, adekwatności potencjału kadrowego do potrzeb kształcenia na kierunku filologia, organizacji procesu kształcenia oraz współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Analiza stanu faktycznego w poszczególnych kryteriach wykazała, że na kierunku filologia takich systematycznych przeglądów nie prowadzi się. IZZJK nie prowadzi systematycznej oceny programu studiów, uwzględniającej m.in. analizę trafności zakładanych efektów uczenia się, oszacowania nakładu pracy studenta, doboru metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów uczenia się, w tym wykorzystania technik kształcenia na odległość. Zespół ogranicza się do inicjowania zmian w programie studiów, będących reakcją na zmieniające się uwarunkowania prawne i wewnętrzuczelniane wymagania formalne oraz na sporadycznie zgłaszane postulaty studentów, nauczycieli akademickich czy interesariuszy zewnętrznych. Proces zatwierdzania, zmiany oraz wycofania programu studiów oraz ustalania zasad rekrutacji i warunków przyjęcia na studia dokonywany jest w sposób formalny, w oparciu o ogólne procedury opisane w uczelnianej Księdze Jakości Kształcenia.

Głównym źródłem informacji o skuteczności procesu kształcenia i adekwatności programu studiów są informacje zwrotne od studentów dotyczące satysfakcji ze studiów pozyskiwane w nieformalnych rozmowach ze studentami i absolwentami kierunku, wyniki przeprowadzanych regularnie studenckich ankiet zajęć, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich uzyskiwane podczas zebrań IZZJK z pracownikami Instytutu Neofilologii i opinie interesariuszy zewnętrznych pozyskiwane incydentalnie w drodze nieformalnych konsultacji. Nie kierunku filologia do doskonalenia jakości kształcenia nie wykorzystuje się żadnych innych wyników miarodajnych analiz, np. wyników przeglądów sylabusów, wyników badań ilościowych postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiągnięciu efektów uczenia się, wyników przeglądów prac etapowych i dyplomowych, wyników oceny przebiegu egzaminów dyplomowych. W efekcie podejmowane przez Instytut Neofilologii działania związane z oceną i doskonaleniem koncepcji kształcenia i programu studiów nie są w pełni skuteczne, o czym świadczą zastrzeżenia sformułowane w kryteriach 1-3.

Jakość kształcenia na kierunku filologia podlega systematycznym ocenom Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Ostatnia zakończona została w 2015 r. i była powtórnią oceną programową w związku z oceną warunkową kształcenia na kierunku filologia w PWSZ w Raciborzu sformułowaną w Uchwale nr 551 Prezydium PKA z dnia 4 września 2014 r. W wyniku przeprowadzonej wówczas wizytacji i analizy przedstawionych dokumentów ZO PKA stwierdził, iż większość zastrzeżeń sformułowanych podczas oceny w 2014 r. została uwzględniona. PWSZ w Raciborzu podjęła stosowne działania naprawcze pozwalające na usunięcie najistotniejszych niedociągnięć zdiagnozowanych w kryteriach dot. programu studiów, jakości i liczebności kadry dydaktycznej, infrastruktury wykorzystywanej do kształcenia na kierunku filologia, a także funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia. ZO PKA podkreślił jednak, że Instytutowy Zespół Doskonalenia Jakości Kształcenia pracuje regularnie, ale jego działania „nie są jeszcze w pełni efektywne”, o czym świadczyły m.in. ciągle występujące nieprawidłowości w formułowaniu efektów uczenia się. Władze kierunku oraz przedstawiciele zespołu zadeklarowały wówczas „zamiar systemowego corocznego przeglądu programu, treści i efektów kształcenia oraz sylabusów”. Uczelnia nie wywiązała się z tego zobowiązania i system zapewniania jakości kształcenia w tym obszarze w dalszym ciągu nie działa.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W Uczelni zostały formalnie przyjęte zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów, zasady rekrutacji oraz ramowe procedury służące doskonaleniu jakości kształcenia, przedstawione w uczelnianej Księdze Jakości Kształcenia. Stworzony w PWSZ w Raciborzu system zapewniania jakości kształcenia wymaga ich uszczegółowienia na poziomie instytutów. Instytut Neofilologii nie przedstawił jednak specyficznych dla kierunku studiów zasad i procedur doskonalenia jakości kształcenia. Struktura systemu jest czytelna, kompetencje poszczególnych organów zostały jasno sformułowane. Brak jednak zasad tworzenia i sposobu pracy Instytutowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, a wybór członków tego zespołu (włącznie ze studentami) przez Dyrektora Instytutu uznać należy za niewłaściwy. Na kierunku filologia nie prowadzi się systematycznej oceny programu studiów, wykorzystującej wyniki miarodajnych analiz ilościowych i jakościowych. Dokonywane zmiany programowe wynikają z konieczności dostosowania procesu kształcenia do zmieniających się przepisów prawa oraz z postulatów zgłaszanych sporadycznie przez studentów, nauczycieli akademickich czy interesariuszy zewnętrznych. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) braku instytutowych zasad i procedur monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia 2) braku systematycznych przeglądów programu studiów z udziałem także interesariuszy zewnętrznych 3) braku systematycznych i pogłębionych analiz wskaźników ilościowych dotyczących m.in. postępów w uczeniu się i osiąganiu przez studentów efektów uczenia się oraz wyników przeglądów poszczególnych elementów procesu kształcenia (np. procesu dyplomowania).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Opracowanie i wdrożenie instytutowych zasad i procedur służących doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku filologia, w tym zasad tworzenia IZZJK spośród kandydatów zgłaszanych przez samych interesariuszy (np. Przez samorząd studencki).
2. Wdrożenie systematycznych, uwzględniających udział interesariuszy zewnętrznych, przeglądów poszczególnych elementów i narzędzi procesu kształcenia, w tym m.in. procesu dyplomowania, projektowania i realizacji praktyk, stosowanych metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów uczenia się w celu pozyskania wiedzy o konieczności podjęcia działań naprawczych lub doskonalących.
3. Wdrożenie systematycznego, uwzględniającego udział interesariuszy zewnętrznych, przeglądu programu studiów pod kątem jego zgodności z przepisami prawa oraz potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.
4. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Poprzednia ocena wizytowanego kierunku, przeprowadzona w roku akademickim 2015/2016, miała charakter powtórnej oceny programowej i koncentrowała się wokół oceny skuteczności działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w odpowiedzi na zarzuty wymienione w Uchwale nr 551/2014 Prezydium PKA z dnia 4 września 2014 r. stanowiące uzasadnienie wydania oceny warunkowej wizytowanego kierunku. Ocena powtórna, o której mowa zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. Należy zatem stwierdzić, iż ocena dostosowania się uczelni do o zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały nr 551/2014 Prezydium PKA z dnia 4 września 2014 r. Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na wizytowanym kierunku, została dokonana przez zespół oceniający PKA w ramach powtórnej oceny programowej, która zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Przewodniczący zespołu oceniającego

dr Agnieszka Janiak-Jasińska

6. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 226);
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2021 r. poz. 661);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218);
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2021 r. poz. 890)
8. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
9. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej, z późn. zm.

Załącznik nr 2

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil praktyczny

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania z zakresu dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.4

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl